

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

BŘEZEN 1972

ROČNÍK IX — 3

Fráňa Šrámek a my

(pokračování naší ankety)

Členka činohry Národního divadla, zasloužilá umělkyně
Vlasta Fabiánová

1. Se Šrámkovými verši jsem se setkala určitě brzy. Jaké by to bylo mládí bez Šrámka...? Na jevišti miluji všechny postavy jeho dramát. Mou první Šrámkovou rolí byla Stáza. Hrála jsem ji v divadle Na Slupi. V Brně jsem pak byla paní Valča a následovaly další a další neméně milé role. Naposledy jsem se jako herečka „setkala“ s Fráňou Šrámkem v televizní inscenaci Popel. Na práci při natáčení tohoto díla vzpomínám se zvláštním dojetím. Vždyť Popel byl posledním filmem režiséra Václava Kršky, který Šrámka také velice miloval...

Nezapomenu ani na smutnou chvíli, kdy jsme se se Šrámkem loučili. Stála jsem čestnou stráž u katafalku s jeho rakví. Ale svého milovaného básníka jsem nikdy nepohřbila. Jsem s ním prakticky denně. Buďto recituji jeho verše nebo s nimi seznamuji studenty a snažím se i je nadchnout pro svou lásku. Šrámekova poezie je pro mě nejmilší a nejdřívější. Je světová tím, že se v ní tak výrazně střetává něha a láska s lidskými dramaty.

2. Přestože je Šrámek skoro mým denním společníkem, jsou chvíle, kdy jsou jeho básně a dramata pro mě zvlášť nepostradatelné. To mně bývá moc smutno a jen tak popaměti sáhnu do knihovny pro Šrámkovu knížku, pustím si nějakou krásnou desku, sednu si do křesla a čtu. Hodně věcí znám zpaměti, tak jen tak nad nimi dumám, jak bych asi recitovala tenhle nebo tamhle ten verš... Vžívám se do problémů některé z milovaných postav, vidím se na jevišti a pak už životní konflikt literárního hrdiny je mým trablem... Najednou mi je při tomto snění líp... Díky za to Fráňovi Šrámkovi...

Člen činohry Národního divadla, národní umělec
Eduard Kohout

1. Fráňa Šrámek poznamenal mé mládí. I já propadl kouzlu jeho veršů. Velice rád jsem recitoval Splav. Mé první setkání se „šrámkovskou“ postavou na jevišti bylo v roce 1926, kdy se v Národním divadle hrálo Léto. Hrál jsem Jeníka a při této příležitosti jsem se také poprvé osobně setkal s oblíbeným básníkem. Šrámek seděl v hledišti a pozorně sledoval generální zkoušku. Po zkoušce přišel za námi do zákulisí a všichni byli zvědaví na jeho soud. Na připomínky jsem se ptal i já. S úsměvem a velice laskavě mi odpověděl: „Všechno je tak, jak má být.“ Tato slova se mi hluboce vryla do paměti a nikdy je nezapomenu. Šrámek se bavil se všemi a svým prostým a krásným chováním pomohl rozptýlit veškerou trému, která v šatně panovala před premiérou. Premiéra sama měla velký ohlas. Vzpomínám si, že Stázu hrála Jarmila Horáková, Růženku Marie Hübnerová, faráře Horu Jaro-

slav Vojta, Chvojku M. Nový, Peroutovou Růžena Nasková a Perouta Jiří Steimar.

Poslední mé „setkání“ se Šrámkem bylo nejsmutnější. Stál jsem čestnou stráž u katafalku s jeho rakví v Domě umělců a následující den po pohřbu jsem recitoval na pietní slavnosti Raport. Bolelo nás srdce při pomýšlení, že odešel básník našeho mládí a našich věčných srdcí.

V těch letních dnech před dvaceti lety se nám zdálo tak disharmonické básníkově „Léto budiž pochváleno“ s naším smutkem...

2. Když si vybírám verše k recitaci, vždycky se vracím ke Šrámkovi. Vedle Wolkera, Nezvala a Seiferta patří k mým nejmilovanějším autorům. Přes Šrámka miluji i jeho rodný kraj — Sobotecko. Pozdravuji tamější milé a dobré lidi, pozdravuji všechny cítěle Šrámkových veršů, zdravím mládí...

Kronikář obce Kdanice Josef Linka

Za první světové války, v roce 1916, oblékli mne vojenští páni do zeleného kopřivového munduru a poslali co sedmnáctiletého vojáčka na italskou frontu, kamsi ke Gorici, bojovat za „staříčkého mocnáře“. Dochovala se mi dosud v paměti ta stará píseň „Slunko jasné za ty naše hory se uchyluje, sedmnáctiletí, to jsou ještě děti, rukují do boje...“

Starý monarcha mezitím zemřel, nastoupil nový, ale my na frontě zůstávali. Vojska na jihu byla zlá a tvrdá. Krajina nevládná, kámen, na kameni kámen se o ní říkalo mezi vojáky. Ztráty u kumpanie byly veliké. Jediný můj známý ze Sobotecka, z Obory Štros, hoch jako jedle, padl hned prvé dny. Ale nechci být sentimentální.

Volné chvíle se nám snažil zpříjemňovat se mnou stejně starý kamarád, tuším, že se jmenoval Havelka. Recitoval básně a zpíval. Když spustil tu svou nejoblíbenější písničku, znám už bohužel jen několik slov z refrénu — „poslední polibek, poslední útěcha“ — tleskali mu někdy i z italských zákopů. Snad tam byli také Češi, nevím.

Mne zaujala báseň, která začínala „Na levém křídle a poslední já budu u raportu stát...“ Neptal jsem se po autorovi, ale když mi ji ještě dvakrát opakoval, uměl jsem ji nazpaměť.

Později jsem byl raněn a po vyléčení pro změnu zase poslán na frontu rumunskou. S milým přítelem-zpěvákem jsem se více nesetkal, ale ta báseň mi v paměti zakotvila trvale. Když jsem si jako každý pořádný voják založil deník, zapsal jsem si ji pod titulkem Sen. A teprve za dlouhou dobu, již za první republiky, jsem se dozvěděl, že báseň má správný název Raport a že jí složil veliký Soboták, básník Fráňa Šrámek.

To tedy bylo mé první setkání se Šrámkovým dílem, které jsem až později poznal více.

CYRIL BOUDA A NÁŠ KRAJ

Úvodní slovo na vernisáži umělcovy výstavy

v Nové Páce 8. I. 1972

Od té doby, kdy jedenáctiletý Cyril Bouda, spolu s otcem, a bratrem chodil po tomto kraji a kreslil do náčrtníku první svou chalupu v Roškopově, a první svůj úl, a poprvé kapličku u hřbitova, uplynulo šedesát let.

Za ten čas poslal do světa neuvěřitelnou spoustu krásy, vdechnutou do knih, grafických listů, obrazů, známek, goblénů — a lidé se tím rozsáhlým dílem oblažují, netušíce, že kdesi ve světě je malá studánka, odkud poprvé nabral do dlaní živou vodu.

Jen nejbližší o tom něco vědí. Ale i těm není známo zdaleka všechno. Tak třeba vědí, že suchardovské rodné hnízdo, kdysi živá dílna, dnes opuštěný podivný dům, bylo založeno před sedmdesáti pěti léty, dovedou vyjmenovat příslušníky rodu od zakladatele Jana po Vojtěcha a Stanislava, malebně popíší fasádu, citují nápisy, jež měly povzbudit tělo a povznášet ducha. Sotva však vědí o tom, že na zahradě bývaly schody.

Sedával s dětmi až docela nahoře, na klíně hrneček s mýdlovou vodou, v ruce stéblo slámy, bublinky létaly s náramné výšky, proto se muselo vylézt až k nebi; za krásou se musí vylézt vždycky hodně vysoko, když to má být pořádná, déle trvající krása — a nikdo už dnes neví (jak by také mohl!) o nejlubším tajemství domu, o zdobeném ukončení zábradlí vnitřního schodiště, o vyřezávaném torzu dřevěné dámy, držící dřevěnou miskou. Do té misky, jako do pokladnice, ukládaly děti borůvky, a teprve když jich bylo hodně, tak se na ně vrhly. Byly to chytré suchardovské děti, věděly, že na pořádný hodo-kvas, jako na každé pořádné dílo, se musí střídat.

Vůbec od těch dětí, aniž to třeba sám ví, odkoukával fortel jeden od druhého a jeden pomáhal druhému, veden duchem rodinné soudržnosti, vůbec v té atmosféře domu bylo něco až renesančního, dědičnost dílny, zručnosti a nějakým zázrakem i všestranného talentu. Asi proto, že zde pracoval děda řezbář vedle strejčka loutkáře, matka malířka vedle babičky pozlacovačky, sochař vedle kameníka a všichni dokázali všechno. A protože přihlížely a odkoukávaly i děti, tak ta všestrannost v něm zůstala.

Otcové svým dětem věřili, ba dá se říct, že na ně sázeli. Dík pečlivému tatínkovi, protože byl předvídavý a věděl, že se nám to jednou hodí, zachovalo se téměř všechno, co dnes může posloužit jako doklad nejranější inspirace.

Proto si s chlapcem Cyrilem můžeme vyjít kterýmkoliv směrem a nic nám nebude připadat zbytečné a marné, lomenice chalup, samozřejmě s letopočtem, úl, zvonice, špice korouhviček, zmocníme se všeho, abychom jednou nechodili životem pouze po paměti, tady roste rozchodník a kapradinka, slezíník, tam pasou kluci kozy a pan Devátý orá pole, země je po místním způsobu červená a listy kopytníku po místním způsobu zelené, rovněž sníh je místní, bělejší než v Praze. A někde za Peckou přetíná cestu potok a jenom tady, na tom jedinečném místě, létají modráskové. A když pak jednou zachytíme mlhavé ráno, zachytíme všechna potřebná mlhavá rána, ovšem jen taková, po kterých následuje slunečný den, neboť víme, že se tak poprvé stalo pod Humprechtem, dvanáctého srpna devatenáct set třináct; proto je to pravda, kterou nosíme v sobě.

A tím, že jednou nakreslíme koně, kočku, husu z tohoto kraje, budou mít všechny příští koně, husy, kočky něco po nich, a kdyby to byl jen letmý vděk prvnímu modelu.

Stejně tak se nám hodí dozrávající jahody z Levína a smrček z Kumburku, šelest jehličí, lehké tření větví, skřípání borovic, sítna, utvořená jejich korunami, malý lesní vodopád a hasivka orličí, modřín a buk, a v buku hřebík a pod ním vryto O. S., ano, na tom hřebu se musel někdo oběsit a zkušenější Jaroslav kreslí na bratrovu prosbu Máchu, sedícího ve skalním průhledu.

Tak nenápadně, z šelestu větví, z jahod, modrásků a jednoho hřebu se začala proměňovat pohádka dětství v romantiku jinošství.

Už mu nestačí kreslit jen klášterní fortu z Lázní Bělohradu a boží muka z Proseče, třináctiletý se zahledí do kraje, chce obsáhnout celou šíři pohledu a poprvé nakreslí zvlíněnou linku Levín—Kozínek a mezi nimi, za jasného počasí, Sněžku. A dole — jako signaturu kraje — malinkou sochu svatého Václava. Žádostivost po vzdále-

ných obzorech roste: Levín, Žalý, Vysoké Kolo, Krkonoše.

Jednou ho zavede bratr na vysokou horu, stojí na ní zřícenina hradu Bradlec, z hlásky je nádherný pohled do kraje. Tam najdou chlapci svou hlubinu bezpečnosti a ráj srdce.

Pohled se rozšiřuje a cesty se prodlužují — hrad Kost, hora Tábor, Valdštejn, Trosky — počíná první světová válka, lyrický kraj dostal svůj hrdivý patos. A čím déle potrvá a čím chmurnější budou řeči dospělých, tím vřelejší bude chlapcův cit k tomuto líbeznému koutu české země. V předposledním roce války daruje mamince k svátku soubor obrázků podle biblických motivů. Končí pohledem do země zaslíbené — v pozadí je Kumburk.

Každé léto, prázdniny, často i jindy, od narození až do roku 1921, tedy dvacet prvních nehoroucnějších let, patří zemi zaslíbené a ona chlapeckou věrnost poctivě oplácí, neboť mu poskytuje všechno, co potřebuje k rozvinutí svého talentu.

Patrioti vidí ovšem jen Lipovou alej v Jičíně (barevná kamenorytina, 1950) nebo Krajínu u Jičína (olej, 1942). Ti však, kdož se zahledí hlouběji do celého díla a vyznají se i na zdejších cestách, najdou důvěrné vztahy mezi krajem a jeho vyznavačem nejen v adresném příznání, ale i v charakteristických rysech umělcovy tvorby. A protože v tom kraji je nejen nač, ale i odkud se dívat, a protože umělec už tenkrát měl rád svou bradlec-kou hlásku a vrchol Zebína a vůbec kopce, objevíme především odkud ta přitažlivost výšek a pohledů shůry; ve třinácti se takhle zvědavě díval do Kartouz, ve čtyřiceti se takhle podívá do Olomouce a z nebes výše bude do- bývát i mnohá jiná města, posléze i to hlavní. Ale začal — jak mladistvé náčrtky dokazují — ve zdejší kraji kopčeků a kopců, hradů, kapliček a homolů, vypíchnutých z roviny a bujaře akcentovaných samou přírodou.

Nebo se pozorně zadívejme na kuličky stromů, sáze- ných v pohledných čarách na svazích u Podbaby nebo u Šárky nebo u Budějovic, na tom nezáleží kde, i ty z Orvietta mají boubelatou příbuznost s blízcenci z Jičín- ska, a jiné zas, opadané, podzimní a zimní, chvějí se jako metličky na Poštmištráku. Zblízka pak jsou ty stromy ko- ketní a rozdychtěné, je na nich vidět, že se s nimi zná, že se chtějí líbit, že jim rozumí. I ty staré nebo jinak tra- gické jsou schváceny až baletně krásným smutkem, po- dobně jako birazní borovice v pískovcových skalních městech.

Goblény zas mají monumentalitu Krkonoš a hýřivou barevnost celé mu známé přírody a všeho známého tvor- stva — a někde v oblacích, ne, není vidět, ale on ho dobře zná, číhá anděl s dlouhou troubou a kdyby se obraz ne- povedl, bylo by zle — anděl by prostrčil svůj strašlivý nástroj skrz mraky jako zbraň a z trouby, místo kulí a granátů, by se vyřinulo na ubohé lidstvo — a přede- vším na malíře — houkavé zaklínadlo We we we — neboť tak to viděl pacholík Cyril kdysi v Melantrišce a tak už to navždycky v něm zůstane. Jmenomže podnes anděl trou- bu neprostrčil, neměl důvod.

Kresba Cyrila Boudy

V neděli se choďvalo s rodinou do kláštera na mši, ze mše na promenádní koncert, z náměstí domů k nedělnímu obědu. To jsou zase ty Dary nebes a země, proslulý goblén, plný stůl, kytici dodal pan Kraffer, dvorní zahradník Suchardů, vždycky na svatou Annu dodával celou getseman-skou zahradu — a v pozadí jsou žně. Ty první české žně 1919, viděné shora z hlásky. Poprvé tam sedí sám a dívá se k Jičinu.

Napřesrok už tam je s Máchou. Prostudoval jeho deník, kreslí faru v Radimi, kde Mácha přenocoval, posadí si ho do skalních zřícenin, povídají si, je v tom jistě hodně romantiky a největší užitek z toho všeho má zatím pan Janský z Hyperionu. A samozřejmě Mácha. Potom i další — Baudelaire, Neruda, Browningová, Andersen, Wolker, to je jedno, zda romantik, lyrik, pohádkář — zejména však my musíme být vděční za šťastné chvíle snění na té hlásce, neboť tam se začalo rozehvívat, nabývat hlas a tvar to, co je v člověku zaryto nehlouběji.

První malířské pomněnky, dárky rodičům k slavnostním příležitostem, dosvědčují, že v bytostech nadpřirozených i étericky krásných našel zalíbení sice už v blažených dnech mýdlových bublinek, za Erbenem však půjde do Miletína už jako dospělý a Erben, jak známo nesobecký, přivede ho k ostatním svým kolegům a za chvíli bude jedna ruka s Andersenem. Nikdy však nezapomene na slastně hrůznou chvíli u vchodu do sklepa hradu Kumburku — bez takových momentů by patrně nikdy neporozumněl bytostem nadpřirozeným.

Dosud ví, jak ten vchod vypadal — někde má skicu a u skici datum. Je vychován v rodině, která má smysl pro relikvie, která ví, že bleděmodrý volánek z matčiných svatebních šatů má magickou moc. Že i ta nejmenší součást světa, který nás obklopuje, může mít větší působivost, než hořící horizont. V jedenácti kreslil špičky korouhviček. Ve dvaceti má v těle samozřejmý smysl pro detail — pro ten realistický i pro ten lyrický. Za poznání vděčí nejen přirozené vnímavosti, ale i svému tehdejšímu přebohatému světu, který mu dal průzračnost vody v potoku, křehkost kapradí, elegantní švih vzdálených křivek — a teď si k tomu všemu představme vůni babiččiných buchet, smích strýčka Vojty, písničky strýčka Stanislava, maminčino pohlazení, ty schody na zahradě a ještě ta-

jemnější uvnitř domu — a hned budete vidět v každém jeho obrázku něco, alespoň kousek, alespoň čárku z milované země zaslíbené...

Naposled byl v suchardovském hnízdě roku 1924, babiče na pohřbu. Tím není řečeno, že na kraj zapomněl. Vracívá se rád, chodívá po starých láskách, Levín, Kumburk, Kozinec, uteče rodákům a vyleze na hlásku, dívá se k Jičinu, ne, není sám — na té hlásce má přece spoustu přátel, i Mácha přišel, i starý pan Erben. Raduje se, když najde první rozchodník. Dívá se do rozpáleného písku a vidí v něm zářit karneoly a chalcedony, cestičku z drachokamů, jak si jí s Jaroslavem vysázeli. Najde i místo, kde cestu přetíná potok, létávali tam modráskové — už nelétají, je tam koupaliště.

Uteče do lesa, lehne pod borovice, naslouchá známému skřípotu větví, hledí do korun stromů a vidí všechno, co vidět chtějí. Hledá studánku a najde ji, je zanesena listím. Klekne si a vyhrabe je. Bohudíky — ještě je tam voda. Docela živá.

Také dnešní návrat, i když je zima a na mazlení s přírodou asi moc času nezbude, i dnešní návrat má svůj osobitý půvab. Po výstavách v pražské Špálově galerii a v Muzeu města Prahy, po hudebních setkáních ve Hvězdě a v Památníku písemnictví, po setkání s dětmi v pražském Albatrosu a na Hradě, současně s výstavou v Berlíně a já nevím kde ještě všude, uzavírá se jubilejní holdování k umělcově sedmdesátce, pocta dílu, jaké má v českém výtvarnictví období jen v jeho vrcholných projevech.

A je tak nějak přirozené, že cílová páska oslavného maratónu je právě tady, v Nové Pace.

Promiňte, že jsem vás zde zdržel déle, než je při takové příležitosti obvyklé, ale to už tak bývá, když se člověk zadívá příliš hluboko do zajímavých stop — a také svému váženému příteli se omlouvám, jestli jsem snad jako zpovědník prozradil detaily, ty realistické i ty lyrické, které měly zůstat utajeny. Já to však učinil v kruhu nejbližších, uprostřed země zaslíbené a s dobrým úmyslem, protože se domnívám, že tato výstava není ani tak událostí společenskou jako rodinnou.

Adolf Branald

Listy Olze

Karel Čapek: Listy Olze 1920—1938.

Uspořádal dr. Miroslav Halík.

Vydal Čs. spisovatel v Praze 1971. Cena 29 Kčs.

Na publikování korespondence vynikajících lidí mohou být různé názory. Pokud jde o korespondenci čistě osobní, intimní, milostnou, tu věru může jít o vztahy, do nichž veřejnost není potřeba zasvěcovat, neboť důvěnost může svádět k mlsnému klepařství. Jsou však edice korespondence, která má širší smysl než pouze osobní a která dává možnost blíže poznat autora, jeho povahu, zájmy, úsilí a pomáhá přiblížit jeho dílo. Obsáhlý svazek „Listy Olze“ obsahuje sice projevy čistě intimní, prozrazující složitý vztah mezi Karlem Čapkem a Olgou Scheinpflugovou, ale přitom najde tu vážný čtenář mnoho, co ukazuje Čapka jako osobnost, osobnost svéráznou, výjimečnou. Olga Scheinpflugová dlouho váhala s uveřejněním této korespondence, naopak hodlala ji zničit. Zabránila jí v tom snaha, aby dopisy vydaly svědectví proti těm, kdo chtěli hledat příležitost k novým podezřením a nařčením, jaké se objevily v souvislosti s jejím Českým románem, a potom přání Čapka samého, který se vyjádřil: „Ne, nemáme se za co stydět, ať se v tom jednou budoucí Arne Novákové pohrabou.“ A tak se znalec Čapkova díla Miroslav Halík po mnohých konzultacích s adresátkou listů cítil povolán vydat soubor zachované korespondence v té dobré víře, že nejen „Arne Novákům“ ale široké čtenářské obci poskytne příležitost zamyslet se nad Karlem Čapkem jako člověkem hodným úcty a vděčnosti.

Neubráníme se podivu nad tím, jak odpovědně Čapek prožíval svůj poměr k Olze Scheinpflugové. Píše jí např. v listopadu 1920 (str. 22): „... Vy jste herečka a myslíte na umění. Na velké umění. Ach, chcete-li být velkou umělkyní, musíte podstoupit ta muka a být velkým člověkem... Znamená to mnoho obětovat život; velkoušně dávat a po ničem tak netoužit jako po oběti... „Chci spolupřítit Vaší dráhu... musíte mi dovolit, abych na Vás a s Vámi pracoval... Musíte růst, musíte být

něčím neobyčejným... Chci být stupněm, po kterém půjdete nahoru,“ píše 5. prosince 1920 (str. 34). A 13. srpna 1921 píše z Trenčanských Teplíc (str. 76): „... já bych děsně chtěl ovládat Tě svou vůli. Já věřím, že všechno může vůle vykonat, a Ty máš nemocnou vůli: příliš prudkou, příliš citlivou. Chtěl bych Ti vdechnout svou vůli k životu, k sebevládě, k štěstí, k harmonii... Věř mně, že víc věřím ve vůli než v genia.“ Rovněž z Trenčanských Teplíc 16. srpna 1921 (str. 80) má vzkaz: „... naučil jsem se dvojím: oddaně přijímat, co musí být, a statečně vykonat, co je dobré a krásné konat... Mám vnitřní síly víc než pro dva; co je mi platna, když se nemohu o ni s Tebou rozdělit? Miláčku, buď silná; to platí víc než „buď krásná“ nebo cokoliv jiného. Neumíš-li být silná jako sivý buk, buď silná jako jalovec, jako houževnatá mateřídouška, jako všechno to, co bez reptání a zmítání přijímá sucho a zimu, plodnost i zranění. Umět to jako příroda! Buď silná!“

V těchto slovech je i jeden z klíčů k poznání Čapkovy osobnosti: jen vůli, vnitřní silou mohl Karel Čapek zdolatvat milostné krize, svou nemoc, nesčetné společenské povinnosti, své nadměrné pracovní vypětí. „Můj život, to jest kázeň, práce, vážné hledání pravdy, láska a jiné silné a přísne vztahy. Oškřívá se mi změkčilost a slabost... Buď vše kolem mne tvrdé, jasné, pokojné...“ píše v listě z 15. května 1923 (str. 140). Téměř překvapující je Čapkův záznam z Tatranské Lomnice z červnu 1922 (strana 106): „... je divné, že veliká krásna má vždycky něco smutného... A tak jsem v této veliké samotě udělal objev, že jsem vlastně smutný člověk. Všechna má horečná práce, můj aktivismus, má životní podnikavost je jen způsob, jak se přehlušit a rozptýlit a rozmělnit...“ Ale z cesty do Berlína a Lubeku v únoru 1923 (str. 124 a 125) zní jiná nota: „... jsem zase přeplněn velikostí a krásou světa, a těším se na to, až lehnu a budu si představovat, co jsem viděl... Vůbec svět stojí za vidění, kamkoli sebou člověk vrtne... Mnoho dá člověku svět; ale chce-li člověk dát něco světu, musí sedět na svém malém poli

a dřít jako nádeník!“ Z Ferrary píše 20. dubna 1923 (str. 128): „... vzpomínám na Tebe, ale myslím si, že to, co já, bys asi nechtěla dělat: bloudit, třeba bez cíle, dívat se jen pro rozkoš vidění, bez únavy, bez omrzení, od rána do večera...“ Z Neapole 3. května 1923 (str. 134) píše: „... má cesta je daleko spíš studium než odpočinek. Já prostě neumím odpočívat, to je to.“ V dopise z Brna dne 16. května 1922 (str. 98) přiznává: „... shledávám s podivem, že musí-li to být, dovedu také zahálet. Ačkoliv mám-li říci pravdu, jakmile vidím kus papíru, zdá se mi, že si musím sednout a psát svou komedii (tj. Věc Makropulos).“ Svou spisovatelskou vášeň vysvětluje v dopise z Jindřichova Hradce 4. srpna 1923 (str. 158): „Nejkrásnější věc na světě je psaní. Nemyslím ani, že to, co píšu, má nějakou zvláštní cenu; ale dávám, dávám životu a světu, co mohu, tak vážně a svědomitě, jak dovedu; a proto, proto snad jsem jindy bídný sobec, který nemyslí na lidské povinnosti a domnívá se, že je vyňat z odpovědnosti života. Jsem nejšťastnější, když sedím nad svými papíry a cítím, jak to ze mne vyplývá jako látka nevím odkud přicházející. Kde se to bere? To je tak záhadné, že nad tím někdy žasnu. Jistě že člověk, který píše, je nástrojem něčeho neznámého.“ Čapek však nikdy neztratil skromnost. Tak v dopise z 5. července 1923 (str. 152) čteme: „... vidím své meze, cítím, že nestačím na to nejkrásnější; a netrápí mě to. Chtěl bych jen být zdravější, abych měl více síly všechno nést a udělat.“

Té síly opravdu potřeboval, když pomluvy a lži se začaly sypat na Čapkovu hlavu: „Je mi hořko, ani nevím jak; já, který mám zrovna zoufalou potřebu harmonie a čistoty, abych se udržel při životě, se musím setkávat s takovou nějakou malichernou lží a křivostí. Jsem slabý člověk, slabší, než víš; má životní síla je založena na

kreditu, na důvěře k lidem; ztrácím všechnu jistotu, mám-li co dělat s něčím lživým a nesmyslným a nenávistným...“ je psáno v listě z 11. července 1925 (strana 195). Ovšem, houževnatý Čapek nepodlehł „všelijakému pakázství“ a bojoval proti němu: „Kdybych se trápil, bylo by to jen proto, že bych věřil, že se věci nedají napravit; ale pokud člověk věří, že se dá něco dělat, je vlastně ve své kůži.“ utěšuje se v listě z 28. června 1928 (str. 238).

Uvedli jsme několik citátů, které jsou jakousi bezprostřední konfesí umělce i člověka. Odhalují autorovo nitro, jeho vůli pomáhat nejen milované adresátce dopisů, ale vůbec lidem, poznáváme Čapkovu živelnou touhu, aby jeho úsilí přispívalo k zlepšení člověka a společnosti. Z dopisů se také dovídáme, co všechno poznal na svých cestách po Německu, Itálii, Anglii, Francii, Španělsku, co vytrpěl jako oběť společenských nutností zejména v Anglii, jak vznikala a rostla Čapkovy díla. A všude se setkáváme s Čapkem jako bystrým a zvědavým pozorovatelem lidí a přírody, máme tu Čapka, který dovede trpět s druhými i radovat se z všedních drobností. Nezapře se ani Čapek stylisty. Jeho věty, i když jsou naplněny steskem, bolestí, hořkostí, jsou svěží, jasné, vyvážené. Jak přirozeně zní jeho povzdech, že je „uběhán jako listonoš“ a „nevyspalý jako mlékařka“, a jeho obrana, že není „stará zaschlá bačkora“. A jak si všiml své češtiny, dokládá jeho věta (str. 208): „... a dej výhost [to slovo jsem ještě jak živ nenapsal!] všem starostem...“

Těmito řádky jsme chtěli dovést, že kniha Listy Olze podává víc, než očekáváme podle jejího názvu, a že zasluhuje pozornosti. Naše čtenářé bude zajímat, že se v knize dočteme i o Fráňovi Šrámkovi a o Čapkově zájezdu do Sobotky (str. 118, 119, 121, 126, 188, 196, 197, 208). -n

Šrámkův Měsíc nad řekou již padesát let žije na našich jevištích

Jeho premiéra 1. února 1922 za režie Jaroslava Kvapila byla na Vinohradském divadle podobnou poválečnou událostí, jako jí bylo Létu hrané uprostřed 1. světové války (1915) na Národním divadle. Uvedení Měsíce bylo ovšem překvapením pro ty, kdo očekávali, že Šrámek bude pokračovat v útočném tónu předcházejících poválečných her Hagenbek (prem. 1920) a Zvony (1921) a vyčítali autorovi, že, navázav na Létu, se Měsícem přihlásil k lyrickému dramatu, které je ohroženo sentimentalitou, a že Šrámek, bývalý bouřlivák, nechává své hrdiny zapadnout do poklidné všednosti „zmoudřelého“ měšťáckého života. Avšak přes tyto kritické hlasy Měsíc nad řekou sklízel neobyčejný úspěch, a to nejen na pražských divadlech (na Vinohradech, v Tylově divadle, v Divadle S. K. Neumannova atd.), ale pronikl i na venkovské scény (Brno, Olomouc, Pardubice, Kolín, Ml. Boleslav aj.) a snad nebylo jediného ochotnického souboru v malých městech i na vesnicích, aby se nepokusil o uvedení této hry. (Mělník se jí reprezentoval na Jiráskově Hronově 1947.)

První představitelé postav z Vinohradské inscenace (Václav Vydra st., Bohuš Zakopal, Karel Vávra, Marie Ptáková, Anna Ibllová, Míla Pačová, Josef Vošalík) opustili již jeviště tohoto světa a jsou dnes historickými osobnostmi, ale jejich role nacházejí nové a nové interpretace a hra sama nově vykladače. Jestliže velká divadla hledí do svých inscenací uvádět nové prvky, přibližovat jádro hry citovému stavu dnešní doby, je to jen důkazem toho, že Měsíc je považován za klasickou hru českého divadla. Nakonec vždy strhuje pravdivý, teple lidský charakter postav, břitké náznakové dialogy, souhra s přírodou, zkrátka vítězí silný básnický náboj, který svou jiskrou dovede zapalovat i dnešního diváka a dnešní mláď.

Největší popularity dosáhl Měsíc nad řekou v Kráskově filmovém zpracování, v němž se Slávka Dany Medřické a Vilík Eduarda Cupáka stali vedoucími postavami. V této spojitosti můžeme uvést povzdech Dany Medřické: „Už nikdy se s takovou postavou nesejdu. Hrál jsem ji (Slávku) v různých svých hereckých letech a teď jsem se s ní nadobro rozloučila. Slávkou Hlubinovou jsem dala navždycky sbohem svému hereckému mláď.“ (Vladimír

Müller v Lidové demokracii z 15. 1. 1972.) A skoro současně v bratislavském časopise Film a divadlo 25/1971 se vyjádřil Eduard Cupák: „Šrámka mám nesmírně rád a věřte mi, chtěl bych dělat Měsíc nad řekou ještě jednou. Ovšem, po dvaceti letech by to bylo cosi úplně jiného.“

Měsíc nad řekou našel také básnickou repliku ve hře Boh. Březovského se šrámkovským titulem Všechny zvony světa (1967).

Také v zahraničí byl Měsíc nad řekou provozován: Záhřeb 1925, Varšava 1925 a 1957, Tübingen a Mnichov 1967, Vídeň 1968 aj. -n

• **Vzácného životního jubilea 90 let se dožívá 16. března nejstarší česká spisovatelka Leontýna Mašímová. Žije trvale v našem okrese, v Lázních Bělohradě, odkud je také snímek z loňského roku pořízený Vladimírem Sívou. Jako blízká přítelkyně ředitelky Gabriely Mačenkové má vřelý vztah i k našemu městu. Přejeme vzácné jubilantce mnoho zdraví i tvůrčí pohody do dalších let.**

Co jsme v Sobotce mohli mít, kdyby...

Cesta od vzniku myšlenky k její realizaci je někdy trnitá a velmi zdlouhavá, jindy zase dobrý nápad sám se nabízí k provedení, a nenalezne se nikdo, kdo by jej uvedl do praxe. A konečně do třetice: podnikaví jedinci nebo družstva skuteční dobré nápady, avšak po jejich odchodu nebo zániku se nenajdou pokračovatelé k jejich dalšímu rozšíření a provozu.

Příklady na všechny uvedené variace, jak proměnit myšlenku nebo nápad v čin, máme i v historii našeho města dosti. Nebude, doufám, nezajímavé, připomenout si některé. Mohou nám být jak poučením, tak i výstrahou, abychom i my nezavrhlí dobré myšlenky z malicherných nebo prestižních důvodů a po čase se je snažili uskutečnit za mnohem těžších podmínek.

Jako červená nit se v historii našeho města vine snaha o zřízení všeobecné veřejné nemocnice. Již ve válce sedmileté (1756—63), kdy bylo obyvatelstvo nuceno ubytovávat nemocné a raněné vojáky ve svých bytech, zakoupilo město Sobotka od Antonína Švoby dům na Celné a upravilo jej na nemocnici, která však po válce zanikla. I ve válkách 1866 a 1914—1918 byly v Sobotce zřízeny lazarety.

Nejbližší ke zřízení stálé nemocnice byla Sobotka v roce 1857. Tehdy c. a k. okresní úřad v Jičíně se dotázal městské rady, za jakých podmínek by obec přenechala městský špitál pro okresní nemocnici. Rada návrh přijala a ve své odpovědi uvedla, že „výbor města Sobotky, nahlížeje potřebu a užitečnost nemocnice pro celý okres, uzavřel ve své schůzi dne 14. února 1857, že přenechá obecní dvůr č. 256 na šest po sobě jdoucích let zdarma k užívání, že daruje všechno nářadí chudobince ústavu tomu a dále, že se zavazuje 50 zl. k. m. ročně po šest let nemocnici věnovat“. Okresní úřad nabídku přijal a doporučil zvolit správní výbor. Lékařem nemocnice byl zvolen sobotecký lékař MUDr. František Ptáčník a do správy nemocnice c. a k. aktuár rytíř z Obentrautů, purkmistr Antonín Fierlinger, radní Alois Šolc a reprezentant František Bernard. Proč tehdy ke zřízení nemocnice nedošlo, nelze říci. Bylo by zajímavé vědět, jaké to byly příčiny, neboť ještě roku 1864 městský tajemník Pršín předkládá městské radě účty k zařízení nemocnice za rok 1863.

Snaha o zřízení nemocnice v Sobotce však ani tímto neúspěchem nezankla, Naopak, všechno úsilí bylo soustředěno zejména k finančnímu zajištění celé akce. Roku 1888 byl u okresního výboru v Sobotce založen fond ke zřízení okresní nemocnice nebo podobného lidumilného ústavu, který dosáhl částky 6.000 zl. r. č. V roce 1897 svolal okresní výbor poradu o zřízení okresní nemocnice za účasti obvodních lékařů MUDr. Františka Ptáčníka a MUDr. Josefa Mrkvičky, soboteckého městského lékaře MUDr. Josefa Sedmidubského, jakož i zástupců města Sobotky: starosty Františka Peči a Václava Maštálky. O dlouhém vyjednávání týkajícím se zřízení nemocnice v Sobotce mezi obcí soboteckou a okresním zastupitelstvem píše podrobně J. G. Maštálka ve Věstníku soboteckém r. 1899 na str. 129. Celé jednání ztroskotalo na nepochopení státních úřadů, které chtěly v Sobotce zřídit pouze infekční nemocnici. Město trvalo na zřízení všeobecné veřejné nemocnice, která by jediné prospěla celému okresu. Okresní zastupitelstvo podlehllo patrně tlaku státních úřadů a zřízení okresní veřejné nemocnice opět nebylo prosazeno.

S nadějí na zřízení okresní veřejné všeobecné nemocnice se počítalo v roce 1922 při stavbě „nouzového“ obecního domu na Benešově. Dům byl projektován tak, aby se po odstranění bytové tísně mohl nepatrnými stavebními úpravami použít k veřejným účelům (nemocnice, chorobinec, škola apod.).

Je zajímavé, že okresní nemocnici s právem veřejnosti se našemu městu nepodařilo získat, ale ústav pro choromyslné jsme mohli mít na Humprechtě již v roce 1851. Tehdy se totiž c. a k. podkrajský úřad v Jičíně dotázal přípisem městského úřadu, „zda by v Sobotce nebo v okoline byly místnosti se slušnou zahradou, které by se daly upotřebit na blázinec, jenž 250 osob chovati má.“ Městská rada navrhla za „blázinec“ zámek Humprecht s přilehlými budovami, což rezolutně odmítl vrchnostenský úřad na Kosti s poukazem, že v navrhovaných objektech jsou úřední byty a stáje a ostatně, že se městský úřad nesmí míchat do pravomoci panství.“ Pozměněná nabídka obce, že by byla ochotna poskytnout „jinou zahradní půdu, která by v pádu potřeby velmi dobře pro stavbu blázince se hodila a kterou by obec v jakékoli výměře za levnou

cenu k účelu tomu přenechala“, nebyla přijata a ústav pro choromyslné byl později umístěn v Kosmonosích.

Měšťanská škola v Sobotce byla otevřena v roce 1892, ale již v roce 1871 nabídla c. a k. okresní školní rada v Sobotce zřízení měšťanské školy pro chlapce. V Jičíně byla tehdy zřízena reálka a měšťanská škola pro dívky. Protože podle tehdejších zákonů měla být v každém okresním městě otevřena aspoň jedna měšťanská škola, byla měšťanská škola pro chlapce nabídnuta městu Sobotce. V přípisu se však předpokládalo, „že dotyčná obec takovému nejpředněji pro ni prospěšnému podniku nějakou oběť přinese“. Tehdejší purkmistr František Bernard se v obecním zastupitelstvu vřele přimlouval za přijetí nabídky. Když však zastupitelstvo většinou hlasů návrh zamítlo z toho důvodu „že žádnou oběť pro zřízení měšťanské školy v Sobotce přinést nemůže, anžto docela bez jmění jest a oběť takovou mimořádnou přírážkou by krýtí muselo“, pronesl na závěr tato téměř prorocká slova: „Teď nabídku zavrhuje, přijde ale čas, kdy o měšťanskou školu doprošovati se budete.“ Výhody nabídky vstihla Nová Paka a měšťanskou školu pro chlapce otevřela již v roce 1872—73.

Na slova purkmistra Fr. Bernarda došlo již v roce 1874, kdy místní školní rada v Sobotce žádala c. a k. zemskou školní radu o povolení zřídit v Sobotce měšťanskou školu. Její žádost byla však brisně odmítnuta s odůvodněním, „že potřeba zřízení nové měšťanské školy ve školním okrese jičínském vůbec, a v Sobotce zvlášť prokázána není, jednak z důvodu toho, že v žádosti místní školní rady není podán doklad, kterým způsobem obec sobotecká by nahraditi mohla náklad věcný, jehož by zřízení školy měšťanské vyžadovalo“. Teprve za dvacet let v roce 1891—92 se podařilo pro Sobotku měšťanskou školu získat.

Sobotcecko bylo okresem čistě zemědělským, a proto není divu, že Hospodářský spolek pro okres sobotecký již v roce 1902 jednal o zřízení mlékárny pro své členy. Na valné hromadě spolku podal již tehdy předseda František Havlík návrh na zřízení mlékárny, jejíž zřízení také doporučoval poslanec Jindřich Maštálka. Mlékařské družstvo pro Sobotku a okolí bylo ustaveno 6. dubna 1903 a předsedou zvolen p. Jan Ježek ze Sobotky. Členský podíl činil 30.— K a na 1 podíl bylo třeba dodávat nejméně 3 a nejvíce 8 litrů mléka denně. Ředitelství bylo zvoleno zatím na 1 rok: ředitelem byl zvolen Gustav Maštálka, náměstkem ředitele František Taneček ze Staňkovy Lhoty, jednatel František Ort ze Března a pokladníkem Oldřich Černý ze Března, dále devítičlenný dozorcí výbor a tři náhradníci. Mlékárna se měla postavit prozatím pouze v malých rozměrech, celá investice neměla přesáhnout 16.000.— K. Od Zemědělské rady v Praze byl vyžádán mlékárenský odborník, který ve čtyřech přednáškách poučil zájemce o vedení družstva a provozu mlékárny. Přes usilovnou snahu předsednictva však nedošlo ke zřízení mlékárny, protože rolnictvo okresu soboteckého neprojevalo o věc potřebný zájem a neupsalo dostatečný počet podílů.

Ještě v roce 1940 bylo v rodácké hlídce Pojizerských listů upozornění, že ze zemědělského okresu soboteckého se mléko rozváží do pěti mlékáren sousedních okresů. Na Sobotceku není mlékárna, ačkoliv by mléko vyprodukované v našem okrese stačilo zásobit i větší mlékárnu. Ovšem tehdejší poměry (okupace a vázané hospodářství) nebyly příznivé pro realizování myšlenky a tak připomínka nenašla odezvu.

V závěru považují za nutné zmínit se ještě o dvou akcích, které sice nebyly uskutečněny, ale prokazují nezištnou lásku k našemu kraji a v dnešní době zejména realizace druhé akce je velmi aktuální. V roce 1912 na schůzi Klubu turistů v Sobotce navrhl Gustav Maštálka postavení rozhledny na Stéblovicích. Návrh byl přijat a zřízen u Městské spořitelny v Sobotce „Fond na zbudování rozhledny na Stéblovicích“. V roce 1925 přejala fond do své správy obec a současně schválila návrh městské rady, aby ten, kdo složí hotově 100.— Kč do konce roku 1926 nebo po roce 1926 částku 300.— Kč v době jednoho roku, byl zván „zakladatelem rozhledny“. Ke konci roku 1932 činila výše fondu přes 7.000.— Kč, z čehož přes 2.000.— Kč věnoval sám starosta města Gustav Maštálka. Poměrně nízkou částku fondu je nutno zdůvodnit tím, že do akce nebyla zapojena širší veřejnost. V dnešní době, kdy byl obnoven ochoz na zámku Humprechtu, by tato akce postrádala atraktivnosti, a její provedení by si vy-

žádalo neúměrného nákladu vzhledem k tomu, že vedle rozhledny by bylo třeba postavit i pohostinství, aby se provoz rozhledny rentoval.

Druhá akce, pro níž byl svého času také zřízen vlastní fond, je stavba kaple na soboteckém hřbitově. Zakladatelem fondu byl P. Jan Šolc, farář ve Všeni (narozen v Sobotce r. 1800 a zemřel na Všeni r. 1869, pochován v Sobotce). Stavba kaple byla projektována uprostřed nového hřbitova, kde je nyní postaven rodácký pomník. V roce 1940 byla výše fondu 5.168.— K na hotovosti a 15.000.— K v cenných papírech. Výše obou fondů se peněžitými reformami podstatně snížila a jejich zbytek byl použit na financování stavby koupaliště pod Humprechtem.

Na závěr stručná rekapitulace a letný pohled do současnosti. Bylo by možné uvést ještě řadu dalších příkladů iniciativy soboteckých občanů i družstev. Není zde zmínka o vývoji soboteckého průmyslu, nejsou vyjmenovány ani všechny řemeslné profese, které jsme v Sobotce měli a nyní je postrádáme, ale takový podrobný výčet není účelem tohoto článku; chtěl jsem jen historii dokázat, že zejména k veřejným akcím je třeba přistupovat uvážlivě, velkoryse, s ohledem na prospěch společnosti a nikoliv jednotlivce, potlačit v sobě to egoistické „já“ a popřát sluchu dobré myšlence druhého. Prostě stále to šrámkovské: „milovat rodný svůj kraj znamená — sloužit mu!“

Podíváme-li se na dnešní Sobotku, musíme ocenit práci našich dědů a otců a poděkovat jim v duchu za zřízení vodovodu, kanalizace, vydláždění průtahu, za záchranu Humprechtu a kostela, za postavení budov sokolovny, školy, živnostenské školy, okresního výboru, městské

spořitelny a okresní záložny hospodářské a další drobné práce, které udržely naše město na úrovni sousedních měst. Přečteme-li si v říjnovém čísle Zpravodaje Šrámkovy Sobotky 1971 plnění plánu Městského národního výboru v Sobotce za období 1964—1971, musíme ocenit též dobrou práci funkcionářů a poslanců, kteří v tomto období spravovali naše město, a kteří se soustředili zejména na úpravu ulic, inženýrské stavby nově postavených sídlišť a generální opravy bytového fondu, kromě řady kulturních akcí.

Nově zvolení poslanci dostali do vínku bohatý a náročný plán, zejména na úseku investic, generálních oprav, služeb a školství a kultury. Na jeho splnění budou potřebovat co nejužší spolupráci se všemi občany a také co největší jejich pomoc v akci „Z“, aby finančních prostředků mohlo být použito hlavně na akce náročné na odborné práce (realizace obnovy výzdoby stropu kina, zřízení památníku I. a II. odboje, zřízení obřadní síně a reinstalaci muzejních sbírek na Humprechtě apod.). Splnění závazku 25 000 hodin v akci „Z“ se musí příznivě projevit na plnění řady akcí uvedených ve volebním programu Národní fronty. Svě slovo do plnění některé akce z volebního programu určitě řeknou, jak to bylo zvykem v minulosti, i sobotečtí rodáci, aby při příštím sjezdu se mohli pochlubit, jak pomohli zvelebit své rodné město.

Josef Volf

Použitá literatura: Ant. Sakař: Paměti města Sobotky, Sobotecký věstník roč. I. - L., Mir. Vlach: Literární pozůstalost, Pojizerské listy 1938—1945.

ZHUDEBNĚNÁ DÍLA VÁCLAVA ŠOLCE

Dosavadní odborná literatura znala čtyři zhudebněná díla soboteckého básníka Václava Šolce. Naposledy je zaznamenává Československý hudební slovník II. Byly to básně **Krvavé růže** (píseň Josefa Jiřiny z cyklu Večerní zvony č. 4), **Měl bajazo bajadéru** (rukopisný dvojpěv Vratislava Vycpálka op. 12 z roku 1917), **Píseň o ruce mozolné** (mužský sbor V. Boháčka s názvem Mozolná ruka, op. posth., Nová Paka 1923) a **Němečtí křižáci** (mužský sbor Otakara Nebušky, op. 2, č. 3 z roku 1901). K nim se řadila píseň s průvodem klavíru soboteckého rodáka Jana V. Šolce složená na slova Václava Šolce **Náš dědeček** z cyklu Z rodného kraje (Praha 1953).

Tento soupis můžeme nyní rozšířit o další skladbu. Při pořádání hudebního archivu náchodského pěveckého spolku Hron jsem našel dvojlist notového papíru velkého formátu, na němž je rozepsán čtyřhlasý mužský sbor na

slova Václava Šolce **„Chaloupky tiché, buďte požehnány“**. Složil ho při příležitosti oslav 25. výročí trvání reálného gymnasia v Náchodě jako svůj opus 41 hudební skladatel Joža Jelínek.

Československý hudební slovník I zaznamenává jeho jméno a odtud se dovídáme, že Joža Jelínek se narodil 19. března 1878 v Praze, zemřel 27. září 1929 v Křiževaci v Jugoslávii. Byl autorem mnoha písní, mší, komorních skladeb, operet a jedné opery. Na Náchodsku působil v letech 1908—1912 jako kapelník městského hudby v Náchodě a sbormistr náchodského zpěváckého spolku Hron, potom v letech 1919—1924 byl kapelníkem a ředitelem kůru v Novém Městě nad Metují. V této době vznikl také na oslavu 25. výročí trvání náchodské reálky roku 1922 zmíněný mužský sbor na slova slavné Šolcovy básně.

Aleš Feters

Exlibris B. Peterky od Karla Vika z r. 1945

Večer při svíčkách

Dne 17. února 1972 zavítal do Sobotky — jaksí mimo sezónu — nevelký soubor dívek ze střední zdravotnické školy v Turnově, které mají rády poezii — divadélko Mandragora. Azyl pro jejich vystoupení jim poskytla středisková knihovna. Její čítárnu změnila děvčata pro tento večer v malé divadélko poezie. Na stolicích v „hledišti“ se objevily vkusně natištěné programy, které prostřednictvím jedné krátké básně dávaly tušit, že verše tento večer přednesené nebudou jen nějaké amatérské rýmováčky, ale opravdu studentská poezie.

Plaménky svíček, ohlašující začátek „černé hodinky“, se rozblíkalý kolem čtvrti na osm. Pak již zazněly verše Marcely Paulíkové a mezi nimi občas velmi hezky zpívané písničky, které má soubor rád. Na děvčatech bylo vidět, že básně, které přednášejí, jsou jim opravdu blízké, že se jejich slovy vlastně sama zpovídají ze svých citů. A myslím, že tyto verše nebyly blízké jen jim.

Trochu jsem litoval, že verše nebyly zájemcům k dispozici alespoň cyklostylované. Chtěli bychom se k nim vracet častěji. O kvalitě veršů svědčilo také to, že obecnost (dá-li se tak nazvat těch asi 30 lidí, kteří se tu sešli) se na ně plně soustředilo. A toto soustředění příliš nerušily ani zřejmé nedostatky interpretační, které by členky souboru mohly a měly odstranit (nezřetelné švy slov, široká „e“ atd.).

Další „černou hodinku“ má tedy Sobotka i Mandragora za sebou. Tato věta však nemá vyznít jako oddechnutí,

ale jako výzva. Vždyť z Turnova do Sobotky není tak daleko a tak doufám, že Mandragora a Recitační studio Šrámkova domu se společně sejdou častěji.

Nakonec se přece jen musím ještě vrátit k návštěvě na tomto večeru. Sobotka má — a právem — pověst města s velkou kulturní tradicí. Večer ve střediskové knihovně však o udržování této tradice mnoho nesvědčil. Co je to — tři desítky diváků! Možná, že značný podíl na malé návštěvě měla nedostatečná propagace, ale přesto si

myslím, že i to jediné tabló za oknem knihovny si prohlédlo hodně lidí. Stejně tak nedávný novoroční koncert si přišlo poslechnout jen asi 60 návštěvníků. Naplněný sál při vystoupeních RSŠD může pak působit dojmem, že se rodiče a známí chodí dívat na své děti, že zájem o kulturní akci je až druhořadý. A to přece nechceme.

Mandragoře přeji — jistě za všechny diváky — hodně a hodně úspěchů a chuti do další práce. Těšíme se na sledanou!
Dušan Fiedler

● 10. února 1972 uplynulo deset let od úmrtí národního umělce Maxe Švabinského. Vzpomínku na jeho pobyty na Sobotecku zachytil Jar. Jech v komentáři k 1. dílu Kubínových Lidových povídek z Podkrkonoší (Praha 1964), str. 544. Zjistil totiž od Františka Mačouna, hostinského na Písku u Libošovic, že Petr Valtr, Kubínův vyprávěč, žil v chalupě na Písku. Po jeho smrti r. 1920 přišla chalupa na prodej a jezdíval do ní na letní byt Max Švabin-

ský. Do pukliny v Prokopském údolí u Kosti je vsazen Švabinského dřevoryt Sv. Jan Křtitel (obrázek byl kdysi reprodukován v semilské Besedě). My dnes reprodukuje-
me jiné jeho známé dílo, portrét soboteckého rodáka Josefa Vincence Nováka, předního českého mecenáše divadelních a výtvarných umělců. Zároveň tím vzpomínáme i 130. výročí Novákova narození (17. března 1842).

S

Sobotecká lékárna

Interiér kaple na Kosti

Prokopské údolí

Společnost bruslařů pod Humprechtem
před r. 1900

Narodil se 9. 8. 1874, zemřel 28. 4. 1945. K fotografování se dostal nejspíše během svých pražských studií (1895 až 1897), v Sobotce patřil ke skupině průkopníků amatérské fotografie. Podle obrázků zachovaných v soboteckém archivu měl aparát 9 × 12 cm s velmi dobrou optikou. Při tak velkých negativech nebylo zvětšování nutné a tak známe většinu jeho snímků z kontaktních otisků. Přesto se ale úspěšně pokusil i o zvětšování. Jaroslav Macoun měl značný smysl pro výtvarné hodnoty a pochopení pro dokumentační fotografii. Hlavním objektem jeho fotografického zájmu byly architektonické památky. Pochopil už tenkrát, jaký význam mají dřevěné sobotecké domy, ale cenil si i tehdy opomíjených staveb empirových. Díky jeho práci se nám zachovaly snímky četných objektů, které buď během času zmizely nebo byly nejrůznějšími způsoby adaptovány. Podívejme se jen na připojený snímek

jeho lékárny. Jsou tu sice již nové dveře a leptané okno z úpravy někdy koncem minulého století, ale budova je jinak slohově netknutá. Kolik se od té doby na jejím exteriéru změnilo, zvláště necitelnou úpravou v roce 1931, kdy ztratil téměř všechno ze svého původního půvabu.

V prvních letech století působil Jaroslav Macoun v Rychnově n. Kn., a i odtud se v jeho pozůstalosti zachovalo mnoho zajímavých obrázků. Ale po převzetí sobotecké lékárny r. 1902 se zájem o fotografování u něho ztrácí. Je to škoda. Pan lékárník nám mohl zachovat mnoho dokumentů o Sobotce jeho mládí. Osud mu pak uštědřil několik bolestných ran a není divu, že se k vlastnímu fotografování už nedostal. Docházel však pravidelně až do konce života k Burešovům a sledoval tam se zájmem práci mladých, kterým vždycky přál a držel palce. S.

K šedesátému výročí úmrtí Alexandra Josefa Bernarda

Dne 14. března 1912 zemřel profesor Alexandr Josef Bernard, čestný občan města Tábora, muž, který tolik Tábora daroval a s jehož jménem se stále setkáváme.

Professor Bernard patří k staré slavné generaci profesorů tábořského gymnasia, reprezentované jmény Václava Křížka, Martina Koláře, Augustina Sedláčka a Karla Thira. Narodil se 22. ledna 1859 v Sobotce, studoval na jičínském gymnasiu, maturoval v r. 1878. Na pražské universitě studoval přírodní vědy u profesorů Friče, Ladislava Čelakovského a Emanuela Bořického. Po dokončení studií roku 1884 nastoupil na učitelské místo na reálném gymnasiu v Táboře a už roku 1890 byl jmenován provizorním a roku 1892 řádným gymnasiálním profesorem. Projevil metodickou důkladnost, zajímavý přednes látky, laskavý přístup k žákům.

Byl vynikajícím odborníkem. Prostudoval geologické poměry tábořského kraje, osvojil si příslušnou literaturu. Vytřídil, rozšířil a upravil řadu sbírek botanických, mineralogických, nově upravil a pečoval o botanickou zahradu, založenou roku 1866, jednu z nejstarších v našem státě. Literární činnost Bernardova z oboru přírodovědného začíná odbornými pracemi ve Vesmíru, Osvětě, Kroku a Věstníku českých profesorů.

Ve výročních zprávách tábořského gymnasia uveřejnil celou řadu prací z oboru geologie a mykologie. Je autorem několika učebnic přírodopisu pro nižší i vyšší třídy středních škol. Vydal Menší atlas botanický dle soustavy Linnéovy, Příruční atlas botanický a Atlas minerálů.

Sestavil Školní herbář pro žáky středních škol. Přeložil část 2. svazku a svazek třetí prvního dílu Brehmova díla Život zvířat — Ssavci. Svými mykologickými pracemi přispíval do Ottova slovníku naučného. Pro tábořskou veřejnost uspořádal řadu oblíbených osvětových přednášek.

Všechna tato práce nestačila vyčerpat Bernardovu energii a jeho nesmírnou touhu po veřejně činném životě. Po odchodu profesora Aug. Slavíka stal se profesor Alexandr J. Bernard organizátorem a od r. 1899 ředitelem městského muzea. Ovládal nauky přírodní, historii i prehistorii. Založil základní katalogizaci sbírek a systematicky je uspořádal. Zasloužil se o celkovou úpravu a rozšíření místností, o archeologické výzkumy a jako konzervátor o ochranu stavitelských památek.

Roku 1907 stal se pokladníkem a členem knihovnické komise městské veřejné knihovny.

Spolu s učitelem Josefem Švehlou řídil profesor Bernard řadu archeologických prací na Kozím Hrádku, v Sezimově Ústí, u Skalice, u Rybovy Lhoty a v Hájku u Drhovic. Získanými nálezy byly obohaceny a rozšířeny muzejní sbírky.

Od roku 1897 vydával profesor Bernard tištěné Zprávy musejní, v nichž uveřejňoval mimo Zprávy jednatelské i články odborné. Byl také záslužně činný r. 1902 při průmyslové výstavě a r. 1906 při Husově výstavě v Táboře.

Professor Alexandr Josef Bernard byl muž společensky i osobně velmi oblíbený, v práci svědomitý, neúnavný a obětavý. Právem ho řadíme mezi přední tábořské osobnosti veřejného života.

Prameny: XVI. Zprávy Městského muzea v Táboře — r. 1912 — nekrolog K. Thira. Jihočeský kraj, rok 1912 — článek F. D. Zenkla. Český Jih — rok 1909, 1912, 1937. Příroda, roč. X. — r. 1912.

Marie Bredová,
Muzeum husitského revolučního hnutí,
Tábor

HISTORIK OBCE VESEC

(K 90. výročí narození Josefa Tanečka)

Právě před 50 lety, 15. dubna 1922, pověřilo obecní zastupitelstvo obce Vesec Josefa Tanečka, rolníka z č. 3, aby zastával funkci kronikáře.

Josefu Tanečkovi bylo tehdy právě 40 let. Narodil se ve Vesci 16. března 1882. V Sobotce vychodil pět tříd obecné a tři třídy měšťanské školy, načež vypomáhal doma v hospodářství v č. 8. Zde však začal hospodařit starší bratr a mladý Josef šel sloužit jako kočí do Vesce č. 7. V jednadeceti letech nastoupil vojenskou službu u 74. pěšího pluku v Liberci, odkud se vrátil v hodnosti kaprála (desátníka). Přiženil se do hospodářství č. 3 ve Vesci, které dlouhá léta patřilo rodu Ježkovu. Netrvalo však dlouho a musel rukovat do první světové války, ze které se vrátil jako invalida r. 1915. Po válce pracoval dlouhá léta v obecní samosprávě jako pokladník a člen rady, také v hasičském sboru prošel všemi funkcemi počínaje trubačem a konče předsedou. Stal se i spoluzakladatelem ochotnického spolku, pro jednotlivá vystoupení připravoval scénu, maloval kulisy a obstarával hudební doprovod.

Jeho největší láskou se však stala obecní kronika. Když svou práci začínal, žádná obecní kronika neexistovala, žádné podklady nebyly shromážděny. Ani občané mnoho o starší minulosti obce nevěděli. Josef Taneček si uvědomoval i to, že nemá vyšší vzdělání a žádné zkušenosti v kronikářské práci. Proto se obrátil na bratrance Jana Bedřicha Nováka, který byl ředitelem Zemského archivu v Praze. Ten ochotně poradil a pomohl, zaslal i mnoho výpisků o dějinách Vesce. Další cenné údaje získal Josef

Taneček podrobným studiem Knihy o Kosti od prof. Josefa Pekaře. Hodně načerpal i prohlídkou přípisů v kalendářích a modlitebních knihách jednotlivých sousedů.

Pak teprve začal psát kroniku. Nejprve vypsál vše, co se dozvěděl o minulosti obce, o těžkém životě lidu za roboty, hospodářských potížích způsobovaných přírodními katastrofami i znehodnocováním měny. Velmi pěkně dovedl popsat rodinný i společenský život obce, lidové zábavy, pověry apod. Všiml si i zdánlivých maličkostí. Mladší události pak již zachycoval podrobně chronologicky. Část kroniky vyhradil podrobnému popisu jednotlivých usedlostí.

Svým příkladem působil i na ostatní sousedy. Jako zkušený pokrokový hospodář předával své poznatky ostatním, radili se spolu, probírali nejrůznější otázky. Rád vzpomínal při posezeních v hostinci U Plakánku i na své vojančení.

V roce 1941 ho postihla krutá rána, když při práci na poli byl zasažen bleskem jeho syn Josef, který pak v nemocnici zemřel. V psaní kroniky pokračoval však dále. Když pak již cítil, že jeho síly ochabují, požádal mě, abych v jeho dle pokračoval a vedl veseckou kroniku. Rada MNV s tímto jeho přáním souhlasila a tak píše obecní kroniku dodnes. A hned v jednom z prvních zápisů jsem musel zaznamenat smutnou zprávu, že 8. února 1957 první vesecký kronikář Josef Taneček zemřel. Jeho dílo však zůstává živé, jak se mohli přesvědčit i čtenáři ŽSS v minulém čísle.

Josef Macoun

Odešla dobrá žena

Večer na Nový rok 1972 v Libošovicích náhle zemřela paní Anežka Lišková rozená Šolcová ve věku 72 let. Ještě se v rodinném kruhu zaraďovala z krásné televizní inscenace Prodané nevěsty, jejíž radostné tóny tak milovala, a pak už za chvíli se zastavilo navždy její srdce, srdce, jež celý život prokazovalo jen dobré.

Neměla nikdy lehký život. Doma bylo celkem sedm dětí, chalupa malá, tatínek, venkovský truhlář, brzy zemřel a tak starší děti se musely brzy o sebe starat. I Anežka po vyjití libošovicke školy nemohla nikam jinam než pomáhat na statku „Za školou“. Samé jedničky na vysvědčení nic nepomohly, když doma nebyly peníze.

Ale ani boj o živobytí nedokázal nikdy utlumit Anežčin zájem o knihy, literaturu a divadlo. A ještě jednu velkou lásku měla: Sokol. Vlastnímu cvičení a později i vedení ženských složek Sokola v Libošovicích věnovala všechn svůj volný, hlavně večerní čas. Teprve když se vdala a narodily se jí v rozmezí pěti let dvě dcerky, přestala aktivně sokoisky pracovat, ale ani tehdy návštěvu sletů v r. 1932 a 1938 si nenechala ujít.

Nemám k dispozici záznamy o činnosti libošovicckých ochotníků, ale vím, že, byť i s přestávkami, to bylo hodně práce, která měla hlavně před lety, před rozšířením rozhlasu a televize, velký význam. A tak tedy ani nevím, na kolika hrách se Anežka Lišková podílela. Viděl jsem ji hrát jen jednou, v Jiráskově Otcí, ale dodnes se pamatuji na její výkon. To bylo realistické umění hodné profesionálního divadla.

Celý život strávila ve svých rodných Libošovicích, měla ráda a důvěrně znala celý kraj a lidi v něm. Její nejmilější místo byly „Dolce“, lesní údolíčko vedoucí z Libošovic k Žehrovce okolo Lažanských lomů, které bylo stále její, i když se za léta velmi změnil jeho vzhled. A pak těch pár korců polí Pod hájkem a Pod zahradou, které pomohly žít, zvláště když „tatek“ Liška zednicil jen v létě a ještě až v „Němcích“, v Jablonci, kde byl vždy celý týden a jen na sobotu a neděli se vracel domů. A to ještě z Turnova šel pěšky!

Po válce, jejíž šťastný konec pro náš stát radostně přivítali, nešli Liškoví „kopat zlato“ do pohraničí, zůstali doma, na svém místě. Do Jablonce už ale „tatek“ Liška nechodil, byli všichni pohromadě až do té doby, kdy se starší dcera Hana vdala až na střední Slovensko. Bylo to daleko, a tak jen prázdninové návraty a později i radostné shledávání s dvěma vnoučaty byly odměnou za trpělivé celoroční čekání.

I o vánocích 1971 přijely zase „slovenské děti“ za babičkou, která je již nyní čekávala sama, bez tatka, který zemřel na podzim r. 1969. To bylo zase radosti, to bylo vyprávění i tichá radost, že babička je zdravá a čilá. Vánoce prchly jako sen, nikdo netušil, že to byly poslední vánoco s babičkou.

Smrt měla paní Lišková krásnou, žel při její vitalitě a zájmu o všechno dění v kultuře i politice tak příliš předčasnou. Všichni čtenáři Zpravodaje Šrámkovy Sobotky, z jehož růstu z malého Soboteckého věstníku na dnešní skvělou úroveň měla právě ona takovou radost, všichni kdo ji znali a měli ji rádi, tak jako měla ráda ona je, ať si na ni alespoň na chvíli vzpomenu. Ta dobrá žena si to zaslouží!

Vladimír Vokálek

NEVÍM ANI PROČ

Pamatce mých rodičů, odpočívajících na soboteckém hřbitově

Láska je blaha ráj,
na níž celý svět buduje a stojí,
ach, máj, divukrásný máj,
neviděn a už jsem se chystal k boji,
pomalu, ale z neznáma jsem vyplouval,
snad se mi o čemsi nádherném snilo,
nevím, zda jsem se lekal a nebo smál,
ale únorové jitro k životu mne probudilo,
prý se ženy tenkrát lekly mého křiku,
tak už to na světě bývá,
že místo vděčnosti a díků
něco jiného se skrývá,
nevím ani, proč jsem měl zlost,
snad, že na oknech kvetly ledové růže,
ale člověk se rodí také pro radost,
chlapec pro odvahu a sílu muže,
žel, že do dvou světových válek jsem se zrodil
a nikoliv pro vlastní štěstí a pro mladost,
na mnohém měl jsem svůj osobitý podíl —
ale nevím ani proč, cítil jsem to jako povinnost...

Jan Boudyš

Padesát let kina v Sobotce

[Zpracováno podle vyprávění pana Josefa Žďánského]

Ani se nám nechce věřit, že tomu již bude padesát let ode dne, kdy byla v Sobotce v prostoru dnešního kina zahájena pravidelná filmová představení.

Sobotečtí diváci mohli ovšem zhlédnout různé filmy již dříve. Starali se o to různí kočovní promítači, později putovní kino v licenci paní Františky Nosálové, které občas jezdilo po trase Čalovice — Libuň — Rovensko p. Tr. — Tatobity. Posledním provozovatelem byl pan Josef Žďánský ze Sobotky, který zůstal filmu věrný dodnes. Vzpomíná na vánoce roku 1921, kdy hrál naposledy jako provozovatel v Čalovicích. Začínal 25. prosince 1921 filmem „Otec Sergěj“ podle románu L. N. Tolstého a končil v únoru filmem „Jindra, hraběnka Ostrovínová“. Protože o biograf měla veřejnost velký zájem (ač vstupné bylo na tehdejší poměry značné — 2 až 5 Kč), začaly se o promítání a udělení licence zajímat různé spolky a nakonec dostal licenci Sokol spolu s Jeřábkovým družstvem. Pak musel pan Žďánský promítání přerušit.

První představení v dnešním sále kina bylo uspořádáno 4. března 1922. Do té doby byl sál mnohem menší, na stropě byla malovaná výzdoba podle návrhu Josefa Mánesa, jak známo, hrálo se zde od 1850 divadlo. Nyní byl sál rozšířen o prostor jeviště a zákulisí, Mánesova výzdoba byla necitelně seškrábána a zabilena. V hledišti bylo 231 sedadel. Jako první představení byl uveden americký film „Za maminkou“ s Mary Pickfordovou v hlavní roli.

Správní výbor biografu sliboval, že „Filmy předváděti se budou jen prvotřídní, aby biograf náš stal se skutečně výchovným stánkem. Pro mládež občas pořádána budou zvláštní dětská představení v neděli odpoledne s programem poučně zábavným za ceny snížené, aby mohlo žactvo všech sousedních škol býti přítomno, na což již předem vážené správy škol upozorňujeme.“ (Věstník sobotecký 1922, str. 37—38.)

Do konce roku 1922 bylo sehráno téměř 70 představení pro dospělé a 15 pro děti, počet návštěvníků dosáhl asi 15 000.

Proč se do té doby hrálo v Čalovicích a ne v Sobotce? Pan Žďánský vzpomíná, že sál v čalovickém hostinci byl nevhodnějším místem, byla to novostavba asi z r. 1920. V Sobotce vhodný sál nebyl, sokolovna byla postavena až později.

Také elektrický proud v té době ještě nebyl na Sobotce zaveden. Musel být vyráběn pomocí benzinového motoru, který obsluhoval trvale pan Sedláček nebo pan Karel Folprecht st. Motor byl umístěn na dvoře vpravo u východu na dvůr a trpěl častou poruchovostí. Během představení musel být neustále poléván studenou vodou (v Čalovicích se voda čerpala ze studánky proti hostinci).

Všechny tehdejší filmy byly němé, bez zvuku. Titulky se pomítaly mezi jednotlivými scénami a při každém představení musel účinkovat malý smyčcový orchestr, který během promítání vhodně doprovázel scény na plátně. Z tehdejších hudebníků ještě žijí houslisté pan Fajman (syn trafmistra) a pan Červinka (holič, syn košíkáře, který bydlel v Šolcově statku), zemřel již syn holiče Horáka a další. Když nebylo možno dát kapelu dohromady, bylo představení doprovázeno hudbou z gramofonových desek, které ke každému filmu půjčovna poskytovala.

Prvním vedoucím sokolského kina byl lékárník Jaroslav Macoun, promítat začal obchodník Miloslav Bureš, který se naučil promítání v bývalém kinu Legie v Mladé Boleslavi a 6. června 1922 složil v Praze zkoušky. Dále se od počátku na provozu kina podíleli pan Kratochvíl a Puchmajer.

Již od počátku se vytvořila skupina věrných návštěvníků a návštěvnic našeho kina. Mezi první patřily paní Pažoutová, Bůvová a Kubů, které pravidelně chodily i v třeskutých mrazech v r. 1922 ještě do Čalovic, kde pravidelně sedaly spolu v šesté řadě uprostřed. A takových věrných návštěvníků, kteří téměř nevynechají žádné představení, bylo a je více. (Pokračování)

Stanislav Balcar

Pomístní jména v okolí Rytířovy Lhoty

Jaromír Kubů

Rytířova Lhota i sousední osada **Malá Lhota** jsou staré vesnice, které vznikly v kolonizačním období asi ve 13. století. První písemná zpráva o Rytířově Lhotě je z roku 1438, o Malé Lhotě z r. 1437.

K osadám patří i několik samot. Osamělému stavení na stráni v Prokopském údolí přibližně proti soše sv. Prokopa se říká **Na křečkově**. Název je uveden již na Hötzlově mapě kosteckého panství, která vznikla v polovině 18. století. Severně odsud je osamělé stavení **Na lištici**. Vznik těchto jmen nedovede již nikdo vysvětlit.

Na stráni nad Partotickým rybníkem jsou dvě obydlí, chráněná z jihu a ze západu lesy. Je to snad nejvzdálenější „kout“ od středu obce, proto se zde říká **Na koutech**.

Úhlopříčně na druhé straně obce se za lesy a drobnými háji nachází další samota. Dříve zde bývalo asi pět stavení, nyní zbyla tři. Jistě podle polohy se samota jmenuje **Na zahájích**.

Stejně zajímavá jako tato místní jména jsou i pomístní jména různých pozemků. Ta ovšem po čase většinou upadají v zapomnutí a vznikají jména nová, jen některá se udržují po staletí. Snažil jsem se za pomoci některých občanů zachytit v tomto článku dnešní stav těchto pomístních jmen. Abychom žádné nevynechali, projdeme se procházkou po katastru obce a začneme v nejzápadnější části **Prokopského údolí** [nazvaného podle sochy sv. Prokopa, která zde stojí na skále už asi 200 let], v tom místě, kde se říčka Klenice vlévá do Bílého rybníka.

Přejdeme její mstvek a po několika metrech vstoupíme na lesní cestu směrem k Partotickému rybníku. Přicházíme do krásného modřínového a smrkového lesa. Tomuto místu se odedávna říká **V kříži** nebo **Křížová**. Prý tam kdysi stával asi dvoumetrový dřevěný kříž, postavený jako svědek dávného neštěstí. Z tohoto místa přechází les směrem k Rytířově Lhotě v dlouhou a hlubokou roklí. Té se říká **V bahnech** pro její močalovitou a bahnitou půdu. Vy-

stoupíme-li z rokle, jsme **Na obci**. Zde, nedaleko vsi, stojí trochu stranou pět stavení.

Ve středu obce stojí zachovaná dřevěná zvonice, dnes již bez zvonu. Paní Anna Holanová vzpomíná, že se na starý zvon zvonilo naposledy počátkem první světové války. Pak byl ukryt do vodní nádrže před rekvizicí, ale nakonec ze strachu přeče jen odevzdán na výrobu zbraní. Po válce zakoupil nový zvon pro rodnou obec pan Tyrycht z Mělníka, ale ten se také během času ztratil, nikdo neví jak. U zvonice stojí hezká socha sv. Floriána na vysokém pískovcovém sloupu, o jejíž udržování se někteří místní občané dobře starají.

Po tomto krátkém zastavení pokračujeme v obchůzce. Přejdeme silnicí a nedaleko pomníku padlých vojáků z první světové války vkročíme do nehlubokého úvozu, kterým dojdeme do místa zvaného **Ve hlinovníku**. Ještě donedávna sem lidé chodili pro červenou hlínu na vymazávání svých kamen a pecí. Hned opodál, blíže k **Pleskotskému lesu**, je louka o rozloze asi jednoho korce. Právě proto se dodnes tomuto místu říká **Na korečku**. Půda v těchto místech obsahuje některé minerální vápenné látky, neboť voda stékající ze skály obaluje časem vápennou vrstvičkou listy, šišky a větévky a tvoří tak fantastické ozdoby. To jsme již nedaleko **Zahájí** a odtud sejdeme na silnici spojující Pleskoty s Vyskří či Nebákovem. Po ní se dáme směrem k Líbošovicím. Projdeme Pleskoty a hned za osadou odbočíme doleva na silnici k Malé Lhotě. Této odbočce se říká **V borovicích**. Pozemkům ležícím na stráni po pravé straně se říká **Na borkem**. Starší, dnes již málo užívané jméno těchto pozemků je **Naď vinicej**. Snad se tu kdysi skutečně pěstovalo víno.

Místům v okolí prvního stavení Malé Lhoty se obecně říká **Na vartě**. Pan Jan Barkman se domnívá, že v těchto místech bylo stanoviště hradní stráže, která hlídala celé okolí a také údajnou tvrz, jež měla stát v místech, kde se dodnes říká **Na starých hradech** nebo krátce Staré

hrady. Je to severně od Malé Lhoty na vysoké skále, kam byl jediný přístup po cestě od obce. Proto stráž stávala na výhodném místě u prvního stavení obce, kolem něhož tato cesta vede a odkud je rozhled po celém údolí.

Polím na západ od obce se říká **Na koutech**, s nimi sousedí pole **Za trnkama** u lesa **V rokli**. To už je téměř nad pleskotským údolím, proto se tu říká **Nad Pleskoty**. Ale o těchto jménech v sousedství dobšického katastru se zmínil již pan Josef Barkman v loňském ročníku ZŠS v článku o pomístních jménech v Dobšicích.

My budeme pokračovat po okraji lesa **U studánky** a kolem dubového a smrkového lesa **V háji** a dostaneme se na louku uzavřenou ze dvou stran smrkovým lesem, kde se říká **V mořidle**. Odtud se lesními cestami a pěšinami vrátíme na pleskotskou silnici, odkud jsme si do okolí Malé Lhoty odskočili. Projdeme kolem paseky **V borovicích** a vlevo můžeme místo zvané **U studnice**. Asi po dvou stech metrech odbočíme doleva **Na lipku**. Tento název vznikl podle osamělé lípy na pokraji lesa u silnice. Zpočátku rovná nenápadná cesta se pomalu mění v téměř

neschůdnou pěšinu, kterou se dostaneme opět blíže k Dobšicím, do údolíčka **V želích**.

Vydeme z lesa plného mravenišť, přejdeme silnici a jsme **Na dolách**. Tak se říká údolíčkům, prolákninám a prohlubním, které se táhnou až ke Kostí. Nalevo můžeme pole **V pilce**, o jehož jménu nic nevíme. Sousednímu souboru pozemků se říká dosud stále **Mařanovsko** podle někdejších majitelů. Vystoupíme-li si sem na stráň a podél jižního okraje lesa budeme pokračovat v naší obchůzce. Dostáváme se na křižovatku polních cest **U smolníčky**, pojmenované podle staré mohutné hrušky, která byla r. 1955 poražena. Před námi se rozkládá lán pole, který je přerušen jen cestou vedoucí Na kouta. V minulosti zde bylo několik menších dílů, které se nazývaly podle majitelů **Na Ortovém**, **Na Zejbrlíkovém**, **Na Pažoutovém**. A tím je naše procházka ukončena.

Na závěr musím poděkovat všem, kteří mi k tomuto článku podali cenné informace. Jsou to zvláště Anna Holanová, Františka Kubů a Miloslava Ondřejová z Rytířovy Lhoty a Jan Barkman z Malé Lhoty.

Masopustní vzpomínka

Hnedle po vánocích nastal veselý masopust. Hezky mrzlo, sousedé na venkově zabíjeli pašíky, lidé chodili po besedách a bálech. Konaly se spolkové plesy, maškarní bály, hasičské merendy, maskované karnevaly a slavné sokolské šibřinky. Průvodem masek o masopustním úterku masopust končival.

Vzpomínám na jednu příhodu z období bálů, kterou u sousedů vyprávěl strýc Francek. „Tak jsme se jednou s mámou dohodli, že půjdeme na maskovanou hasičskou merendu. Sousedky si šily potajmu masky, máma také, abych to nepoznal a děti aby to neprozradily. Navečer jsem šel na merendu dříve, máma mi dala do kapsy chleba a kus tlačenky z prasátka, které jsme nedlouho předtím zabili. Večeře se v bále nikdy nekupovala, to jsme si nosili s sebou, jen pivo jsme si kupovali a moc nám chutnalo. Boty lakýrky jsem měl nablýskané, vzal jsem si černý svatební oblek a už jsem běžel, abych podržel místa. Máma měla přijít později, až dá děti spát. Ale bylo už devět hodin a máma pořád nešla. Pivečko však bylo dobré, masky pro mne chodily jedna hezčí než druhá, šel jsem z ruky do ruky, prostě smutno mi nebylo. Najednou se objevila krásná černá cikánka, hned si ke mně sedla a začala mi ukazovat karty. Když zaplatím, že mi bude

vykládat. Já se bránil, ale ona se na mne zaměřila, jen se mnou chtěla tancovat. Měla krásné černé vlasy a těch korálů a plíšků, jakýsi malovaný pléd a suknic nepočítaně.

Máma stále nešla, já tancoval o sto šest a těšil jsem se, jak se jí pochlubím, že se o mne masky div nepraly. Najednou tu byla půlnoc a masky postupně zmizely, i cikánka se ztratila, třebaže jsem si po ní dával pozor. Mně se domů nechtělo, měl jsem tam kamarády, tak jsme tančili, poseděli a popili až do rána bílého. Když jsem se konečně dostal domů, ptám se mámy, proč nepřišla. Prý přišel Frantík z klouzačky s horečkou, tak o něj měla strach a hlídala ho. A jak prý jsem se měl. Tak jsem se pochlubil, jak o mne tanečnice stály, zvláště taková krásná neznámá cikánka...

Poslední dějství této příhody se událo až na jaře. To jsme sušili palouky, na trakaři jsme vozili domů seno a já ho ukládal na půdu na senfk. A tu náhle pohlédnu nahoru na trám — tam visí paruka, pléd, cikánčina sukně... Hned mě napadlo, co to znamená. U oběda říkám: „Mámo, žes to byla tehdá za cikánku ty!“ Máma sice zapírala, ale kluci za stolem se smáli, jak mě žena převezla.“

Ludmila Kolumpková

SOBOTECKO V HISTORII PLACHETNÍHO SPORTU

V ročence Jachetní sport (1931 — čtyřicátiny Českého jacht klubu) je obsáhlá zmínka o dolnobousovském ing. Boh. Fiedlerovi, který již v r. 1887 plachtil v International Rowing klubu (Střelecký ostrov v Praze) se Zdenkem hrabětem Waldsteinem, Američanem Wichelhausenem, panem Škvorem z Horomilů, malířem Liebscherem a Rösslerem-Ořovským.

V roce 1888 ing. Fiedler, Škvor z Horomilů a Rössler-Ořovský ve třech plachetnicích dokonce závodili s parníkem „Vyšehrad“ od Vyšehradské skály do Chuchle a parník o několik délek předstihl. Parník vezl veslařský výlet z Hrnčířského nábřeží bez zastávky do Velké Chuchle. A pravděpodobně nikdo z pamětníků Sobotecka neví, že před 80 lety, to je v r. 1892, postavil ing. Boh. Fiedler první parní jolu — jachtu, která byla registrována v roce 1896 přímo v Dolním Bousově, ačkoliv první jízdy absolvovala v Praze na Vltavě od Karlova mostu do Podolí k loděnici Českého jacht klubu.

Dále v ročence čteme, že v letech 1893—1918 byl ing. Fiedler členem Českého jacht klubu v Praze

Toto zjištění je velmi zajímavé a přibližuje nám další významného sportovce Sobotecka a průkopníka vodáckého sportu dokonce z minulého století.

Přinášíme historický snímek první parní joly-jachty dolnobousovského stavitele ing. Boh. Fiedlera, který nám zapůjčil náš dopisovatel Václav Barcal z Klubu veslařů mělnických.

-Bal-

jachta ing. B. Fiedlera v Praze na Vltavě

Procitěná gratulace

Bylo svatého Ignáce. Ve Slavíkově továrně na pohovkovou obuv hned po zahájení práce navrhoval starší zaměstnanec, že by se panu továrníkovi mělo gratulovat, je prý to slušné. Dělníci však nesouhlasili, jeden z nich povídá: „Dědku, vy ste blázen, von vám stejně nic nedá.“ Druhý dělník k tomu: „Vy ste pomatenec, vy si myslíte, že starej o vaši gratulaci stojí.“ „Nevadí, já mu gratulovat budu, je to přece slušné.“ Dali se do práce.

K 9. hodině přišel do dílny pan továrník, dělníci, když viděli, že gratulant se blíží k továrníkovi, ztichli a vyčkávali. Gratulant se rozmáchl rukou a spustil: „Pánové, ať nám říkají blázní anebo pomatenci, našemu panu továrníkovi sláva!“ Dále negratuloval a také by se dál nedostal pro hlasitý smích všeho osazenstva. Jen gratulant nemohl pochopit, proč se pan továrník prudce otočil, bez řeči odešel a toho dne již nepřišel.

(Podle Václava Kafky)

Bylo jim hej

Bylo červnové slunečné předpoledne. Na oseckém hřbitově skončil pohřeb a děkan Koláček nastupoval do kočáru. Viděl, jak bratrance Kofátkové celí zpocení táhnou obtížně do kopce nízkou dvoukolku s košatinou plnou selat.

„Mládenci, naložili jste si toho příliš mnoho,“ povídá děkan.

Nato Kofátko z „podsálu“: „Pane děkane, nám je hej, my jedem, hůř je těm, co musí pěšky.“

Zapsal: V. Š. (Podle Ant. Štelovského)

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

● Básně Fráni Šrámka byly přetištěny v rakovníckém Rozvoji 23. XII. a Čs. světě 23. XII. (Prosinec), v břeclavském Novém životě 23. XII. (Vesnice), v benešovském Předvolebním informátoru č. 5 (Šťastné vydychnutí) a ve Vlastě 1. XII. 1971 (Tajemství lesa). Zprávu o 95. výročí narození Fráni Šrámka doprovodily básně Rudé právo 19. I. (Píšu mi psaní) a Svoboda 22. I. (Neděle). Další články a zprávy k tomuto výročí, často s fotografií, otiskly: Mladá fronta, Zemědělské noviny a Práce 19. I., Večerní Praha 18. I., Brněnský večerník 19. I., plzeňská Pravda 20. I., Pochodeň 21. I., Květy a Svet socializmu č. 2, Naše rodina č. 3, Předvoj č. 4 atd.

● Šrámkovsky naladil svůj článek „Po sněhu půjdu...“ Václav Kamelský v Rodině a škole č. 12/71.

● 50. výročí premiéry Měsíce nad řekou je věnován obsáhlý článek Vl. Müllera v Lidové demokracii 15. I. Současné uvedení Měsíce nad řekou v Příbrami recenzují Lidová demokracie 16. II. a Svoboda 24. II.

● O uvedení Šrámkovy povídky Popel v televizi píše Čs. televize 10. I., o Šrámkových povídkách v rozhlasu Svobodné slovo 28. I.

● Rudé právo 5. I. zaznamenává Literární soutěž Šrámkovy Sobotky, Učitelství č. 1 chválí soboteckou základnu EXODU.

● O knížce Sobotecká šrámkovská tradice informuje Pochodeň 25. II.

● Ze svého vztahu ke Šrámkovi se vyznává Ed. Cupák v časopise Film a divadlo č. 25/71.

● O Fráňovi Šrámkovi se zmiňuje i Fr. Buriánek ve své vzpomínce na Klatovy v plzeňské Pravdě 22. I. a odstavec v Práci 29. I.

● Pochodeň 8. II. recenzuje první letošní dvojčíslo ZŠS.

● P. Antonínu Markovi je věnován článek v Naší rodině č. 7.

● O Václavu Špálovi se dočteme ve Vlastě č. 51/71 a vzpomíná na něho i Bř. Benda ve Svobodném slově 15. I.

● Básně Blanky Švábové najdeme ve Světě práce č. 51/71 (Vlast) a v Rudém právu 29. I. (Sněží — Svítání — Vlast).

● V článkách o J. I. Linkovi v Učitelství č. 3. II. a v Září Mladoboleslavská č. 6 nechybí ani odkaz na jeho pobyt v Sobotce.

● O pobytu Maxe Švabinského v Českém ráji píše Pochodeň 13. I.

● O pobytu Gustava Macouna v Kameničkách se dočteme v Pochodni 19. II.

● V Učitelství č. 8 hovoří J. Rejř, bývalý ředitel ZDŠ v Sobotce, o výuce občanské výchovy.

● Mladý svět č. 9 informuje o „Trosecké“ sbírce ing. Ant. Otmara.

● V Září Mladoboleslavská č. 6 a v Bousováku č. 1 píše Marie Ronová o žákovské samosprávě na ZDŠ v Dolním Bousově.

● Zář Mladoboleslavská č. 1 píše o práci SSM v Domoušnicích, Mladá fronta 17. I. o chatě pionýra v Sobotce, v Předvoji 18. II. píše o práci SSM Lenka Rejřová a 25. II. Č. Hátle z Mladějova.

● Návštěvní řád Chráněné krajinné oblasti Český ráj uveřejňuje Rozvoj č. 2, ochrany Českého ráje si všímá Práce 15. II., turistice v našem kraji Svobodné slovo 2. II. a Předvoj č. 3.

● O Edici Českého ráje, kterou vydávají ONV Jičín a Semily, píše Pochodeň 27. I.

● Články o filmovém archivu na Kostí najdeme v Pochodni 4. II. a ve Svobodném slově 14. II.

● Reportáž o Domově důchodců ve Vlčím Poli uveřejňuje Práce 19. II.

● O povyšování Sobotky na město najdeme zprávu v Pochodni 28. II.

● Plánované opravy Kostí a Trosek popisuje Lidová demokracie 1. II.

● Fotografie Trosek přináší Pochodeň 19. I., snímek Kostí a Semtinské lípy Mladá fronta 15. II., záběr samotné Semtinské lípy Rozvoj č. 1, Lidová demokracie 10. I. a Předvoj 28. I.

● V dalších číslech Předvoje najdeme blahopřání J. Janovskému k 55. narozeninám a informaci o produkci mléka v ZD Samšina (č. 2), zprávy o dopravních nehodách na Sobotecku (č. 3), o práci ČČK v Mladějově, cestovním ruchu na Sobotecku a počtu obyvatel Sobotky (č. 7), o paní Honysové z Markvartic a Fr. J. Gerstnerovi (č. 8).

● Život Budovcovy župy píše o vánočních zvycích podle článku v našem časopise a všímá si pobytu rodiny Mánesovy na Sobotecku (č. 1), M. Taucová píše o Boženě Němcové, J. Novák o Josefu Pekařovi a je tu i zpráva o soboteckém valném sedění obce Baráčníků (č. 2).

● V prvních dvou číslech Bousováka najdeme několik příspěvků Josefa Kozáka, zprávy a články o současném životě obce a informací o novém školním časopise Plamínek.

● V Ahoji na sobotu č. 82/72 v seriálu „Kde je doma nejlip“ vyšel článek „Guláš à la V V V“. Píše se v něm o vynikajícím kuchařském umění Vladimíra Vírka a jeho choti roz. Helikarové z Podkostí v hotelu Zlatý lev v Jablonci n. Nis. Je tu i recept na specialitu — „Guláš z podkostecské hájenky“.

J. H.

● „Starí mistři na objednávku“ článek v Lidové demokracii o známém malíři Vladimíru Šamberkovi, profesorovi Nazarenské akademie v Chicagu, otiskl 12. 2. 1972 dr. L. Navrátil. Svě informace čerpal „z rukopisné pozůstatosti jeho vrstevníka, který se jako divadelní kritik stýkal s oběma Vroldovými rodiči“. Tímto jinak v článku nejménovaným divadelním kritikem je zřejmě ing. L. Novák, který citované poznámky publikoval v kapitole „Bratři“ ve své známé knize „Pásmo vzpomínek“.

● V Numismatických listech č. 5—8/71 rozebírá Karel Peukert zajímavou skutečnost nálezů denárů a brakteátů v severovýchodních Čechách. Zpráva se dotýká i Sobotecka, neboť nejbližší nález denárů pochází z Prachovských skal. Nálezy brakteátů jsou rozmístěny mnohem severněji, nejbližší je až u Malé Skály.

● S výsledky archeologického průzkumu keltské svatyně u Markvartic seznamuje odbornou veřejnost podrobně Jiří Waldhauser v článku „Výzkum čtyřúhelníkových valů u Markvartic“ ve Sborníku Československé společnosti archeologické 1970/71, str. 61—88.

● Zprávy Společnosti přátel starožitností 1971 přináší mimo jiné nekrolog zemřelého univ. prof. dr. Josefa Borovičky od M. Volfa, ve kterém je připomenut i rodový vztah tohoto českého historika ke Spařencům.

● Spirála času (Janu Šnobrovi k sedmdesátinám). Vydal Albatros v redakci J. Hilčra a M. Petřtýla jako neprodejný tisk r. 1971. V tomto krásném pamětním tisku najdeme četné příspěvky básnickových přátel, mezi nimi i Františka Buriánka, Josefa Knapa a Jaroslava Šimůnka.

● Šrámkovské ohlasy najdeme ve sbírce povídek Lenky Haškové „Pražské poprašky“ (Novinář, Praha 1971), kde v povídce „Tady Alfons“ (na str. 42—47) je citován Šrámkův Splav.

● **Nakladatelství Československý spisovatel** vydalo několik šestnáctistránkových propagačních tisků, které propagují jednotlivé svazky edice Slunovrat. Vyšel již leták věnovaný Fráňovi Šrámkovi; v letáku o Boženě Němcové najdeme Špálovu ilustraci Babičky. Další letáky jsou věnovány K. V. Raisovi, Z. Wintrovi atd.

● **O. Safář - L. Vacina: Josef Mánes.** Výběrová bibliografie (OLK Náchod 1971, 36 str.). Rozmnožená bibliografie je již několikatou, které okresní lidová knihovna v Náchodě vydala. Jistě činnost velmi záslužná a vítaná, ovšem bylo by třeba zamyslet se více nad koncepcí bibliografie. Základní literaturu si vážný zájemce i laik dost snadno najde; proto by podle našeho názoru bylo daleko významnějším činem, kdyby údaje o základních dílech tvořily jen jeden oddíl bibliografie, která by se měla soustředit na určitý úsek, dejme tomu v tomto případě shromáždit literaturu o Mánesově vztahu k Východním Čechám. Vždyť jen o Mánesovi a Sobotce existují dobré dvě desítky článků, roztroušených v různých časopisech a sbornících — zde však není uveden žádný, nepočítáme-li Špálův článek Odkaz Mánesův z Volných směrů 1938—1940. K. B.

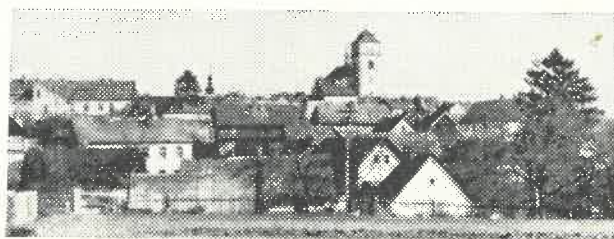
● **Vějíř naší prababičky.** Výbor poezie z let 1858—1869. (Uspořádal Vladimír Justl. Albatros Praha 1971, 144 str.). Naše čtenáře může potěšit, že tato zdařilá antologie obsahuje také osm básní Václava Šolce.

● **Čeští spisovatelé 19. století** je název studijní příručky, kterou zpracoval autorský kolektiv za redakce Mojmíra Otruby a Květy Homolové a která vyšla koncem roku 1971 v Československém spisovatelství. Vedoucí redaktoři si dali pozoruhodný cíl: z celého fondu národní literatury vybrali ty osobnosti (je jich celkem 80), jejichž díla přinesla trvalé kulturní hodnoty a stala se základem dalšího uměleckého vývoje. Kniha má formu slovníku, ale portréty jednotlivých spisovatelů jsou podány tak, že se autoři jeví v dobové společenské podmíněnosti i v kontextu literárních proudů. Přitom kniha vychází z jednotného kritického stanoviska; každému spisovateli se dostává, což jeho jest, a je hodnocen i podle toho, čím je zajímavý pro dnešního čtenáře. A právě tím, že kniha má na mysli dnešního člověka, který má vytrácející se a jen neurčitě znalosti, a přitom má jisté vědomí souvislostí starší literatury s dneškem, vyniká nad běžné příručky. Učitel, student i prostý čtenář tu najdou spolehlivé poučení o životních osudech spisovatelů a charakteristiku vybraných děl, ať už čtenářsky ještě živých a nějak typických anebo jen mlhovitě známých. Tak příručka, psaná nadto živě a jasně, přiblíží kulturní bohatství 19. století a snad i podnítl zájem čtenářů o důkladnější četbu a studium. V slovníku najdeme obecně známá jména, jako např. Sv. Čech, K. J. Erben, Vít. Hálek, K. Havlíček, I. Herrmann, Al. Jirásek, J. Karafiát, K. Klostermann, K. H. Mácha, B. Němcová, J. Neruda, T. Nováková, K. V. Rais, J. V. Sládek, K. Světlá, J. K. Tyl, J. Vrchlický, Z. Winter, J. Zeyer aj., ale i řadu dnes již čtenářsky mrtvých autorů, kteří však nezaslouhují zapomenutí, jak ukázal nedávno promítaný televizní seriál o F. L. Věkoví, v němž byl vzkříšen zájem o postavy V. Tháma, Šeb. Hněvkovského, V. M. Krameria, M. Z. Poláka, A. J. Puchmajera, J. N. Štěpánka atd. A mnoho dalších spisovatelů tu nachází nové zhodnocení, např. záhadný K. Sabina, J. B. Pecka, F. J. Rubeš aj. Ze soboteckých autorů tu najdeme F. V. Jeřábka a V. Šolce. Metodicky jsou velmi cenné stručné charakteristiky v čele jednotlivých hesel. Věcný rejstřík, který podává soupis děl, časopisů, kulturních institucí, hlavních myšlenkových směrů, družin a generací, znamenitě usnadňuje orientaci a je velmi praktickou pomůckou, když třeba známe název určitého díla, ale nejsme si jisti, kdo je jeho autorem. Kniha má 255 stran a stojí 16 Kčs.

● **Miloš Suchomel: Umělecké aspekty a výtvarné zásahy v restaurátorských pracích.** Památková péče 4/1971, str. 225—240. V této své další významné studii dokládá autor své závěry na příkladech obnovených a zachráněných prací sochařského rodu Jelínků a jejich následovníků. Jsou uvedeny osudy děl těchto umělců, která byla umístěna v Dobrovici, v Bakově n. Jiz., v Mnichově Hradišti a v Domousnicích, článek doprovázejí fotografie některých soch. Z textu se dovídáme i další podrobnosti o životě a tvorbě příslušníků Jelínkovy dílny. Nově je do odborné literatury uvedena osobnost Josefa Kalasánského Jelínka (nar. 1701). V závěru studie najdeme informace o zřízení lapidária v kostele sv. Tří králů a v kapli sv. Anny v Mnichově Hradišti, kde budou umístovány originály restaurovaných soch ze středních Čech. Mají zde být umístěny i obě zachráněné sochy z Domousnic (sv. Jan Nepomucký asi z r. 1740 a sv. Vendelín z r. 1796), které restaurovali akad. sochaři Václav Hlavatý, M. Vajchr, A. Viškovská a J. Vitvar.

● **Vladimír Ruda a kolektiv: Znaky severočeských měst** (nakl. Dialog Most 1970—1971, 189 str., cena 45 Kčs, náklad 5600 výtisků). Sobotecký rodák a náš přední odborník v heraldice dr. Vladimír Ruda, ředitel okresního archivu v Liberci, je jedním z iniciátorů prací na soupisu a publikaci edice znaků českých měst. Díky této myšlence se zrodila i uvedená publikace, která dělá čest autorům i vydavateli. Po stručném úvodu do heraldické problematiky následuje studie o vývoji severočeských městských znaků doprovázená četnými dokumentárními fotografiemi. Pak následuje podrobný popis všech znaků měst v Severočeském kraji v abecedním pořádku, přehled základních údajů o severočeských městech a podrobná bibliografie. Na závěr je připojena mapa kraje a barevné znaky všech měst.

● **Aleš Kraus - Arnošt Černík: Skalní města v Čechách (Orbis 1971).** Soubor působivých obrázků i ze skalních měst v Českém ráji, na jednom najdeme i hrad Kost. Schematická mapa na konci knihy má stylizované kresby Kosti, Humprechtu a soboteckého náměstí. Doprovodný text je bohužel až příliš „populární“ a nomenklatoricky velmi nepřesný (Střelečská hůra a Střelečná hůrka, rosnatka a rosička, krajinná rezervace Český ráj atd.).

Sobotecká všehochuť

● „... Byla jsem večera na Šrámkovu Létu a říkala jsem už v divadle svým známým, že musím poslat program do Sobotky, aby věděli, že ani Ostrava na Šrámkova nezapomíná. Jela jsem domů znovu okouzlena nejen Létem, ale i citlivým podáním jednotlivých rolí, kouzelnou inscenací a báječnou režii. Bylo to představení, na které se nezapomíná, vyprodané hlediště nekonečným aplausem znovu vyvolávalo představitele rolí, kteří si — bez výjimky — to uznání zasloužili. Ale potlesk patřil nejen hercům, ale v prvé řadě autorovi a hře samotné. Byl to vpravdě utěšený večer...“ Těmito slovy doprovází paní Věra Zemanová z Ostravy zásilku dokumentárního materiálu z inscenace Léta v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě. Premiéra hry v režii B. Jansy a na scéně J. Vališe se konala 5. března 1972, slečnu Růženu hraje Anna Kratochvílová, faráře Horu Miloslav Holub, Stázu Jana Vaňková a Jana Skalníka Adolf Kohuth. Je to již 9. uvedení Šrámkových her na ostravské scéně. A že je to inscenace pečlivě a citlivě připravená, dosvědčuje i program, připravený dramaturgem Jiřím Lexou. Díky Ostravským, díky i paní Zemanové za to, že nezapomíná na Sobotku a archiv Fráni Šrámkova.

● **Šrámkův Měsíc nad řekou** uvedly počátkem tohoto roku dva středočeské soubory: Krajské divadlo v Příbrami v režii Emila Kadeřábka a amatérský soubor SZK v Bystřici u Benešova v režii Ludvíka Němce. Hezký program s několika Šrámkovými básněmi a statí o jeho vztahu k ochotnickému divadlu připravil bystřickým Radko Bílek.

● **Tradiční matiné** k 95. výročí narození Fráni Šrámkova se konalo 16. ledna ve Šrámkově domě. Před naplněným sálem přednesli členové RSSD méně známé básnickovy verše a potom prof. Václav Hejn seznámil přítomné s úvodní studií dr. Mojmíra Otruby ke knize Podivný nepokoj a podle vzpomínek MUDr. Josefa Picka vyprávěl „klípky“ okolo šrámkovské kolíbky. Návštěvníky zaujala i výstavka památek na Šrámkův rod a několik básnickových karikatur.

● **95. výročí narození Fráni Šrámkova** vzpomněl důstojně i Československý rozhlas. 10. ledna uvedlo bratislavské studio jubilejní zamyšlení nad lyrickým dílem Fráni Šrámkova pod názvem Měsíc nad riekou, 19. ledna jsme slyšeli v Zrcadle kultury vzpomínku Milana Blahynky a téhož dne večer zazněla na III. programu Šrámkova povídka Křehké štěstí v podání Julie Charvátové a Jaromíra Spala.

● **Román Fráni Šrámka** Stříbrný vítr vydalo v roce 1971 v nákladu 15 000 výtisků litevské nakladatelství VAGA ve Vilniusu.

● **Národní umělec František Smolík** zemřel 26. ledna 1972 krátce po svých 81. narozeninách. Po těžkých začátcích u kočovných společností se r. 1914 dostal do pražského Švandova divadla a potom přes Uranii přešel do Městského divadla na Vinohradech. Tam setrval od r. 1921 do r. 1934, kdy vstoupil do svazku činohry Národního divadla. Za více než 60 let herecké dráhy vytvořil stovky rolí hlavně v českých hrách. Jeho postavy, např. výměnkář Dubský ve Stroupežnického Našich furiantech, zpěvák Hruška v Jiráskově Vojnarce, doktor Galén v Čapkově Bílé nemoci, byly poznamenány skutečnou hereckou originalitou. I Šrámkovi odvedl kus svého umění: ve Stavovském (Tylově) divadle vytvořil r. 1937 postavu Jana Hlubiny v Měsíci nad řekou a r. 1943 v Prozatímním divadle, tehdejší náhradní scéně Národního divadla, přijal úlohu faráře Hory v Létě. Z nastudování Léta pro Čs. rozhlas byla natočena gramofonová deska Supraphonu. Z ní k nám stále může mluvit Smolíkův moudrý a laskavý farář Hora, jehož František Smolík ztělesnil i ve stejnojmenném filmu.

● **Členové pražského Klubu přátel Violy** navštívili 19. února Sobotecko. Prohlédli si hrad Kost a Sobotku a zúčastnili se schůzky Recitačního studia Šrámkova domu.

● **V Chebu pořádá** místní knihovna „Večery s poezií při svíčkách“. Zahájili je 27. ledna setkáním s verši Fráni Šrámka a pro velký úspěch museli tento pořad opakovat 10. února.

● **Na večeru poezie**, který uvedli 24. února v Brně-Zidních Žáci tamní Lidové školy umění, zazněly v pořadu Václav Šolc, básník mozolného osudu, verše našeho soboteckého rodáka. Večer připravila učitelka Růžena Köttnerová, účastnice loňské Šrámkovy Sobotky.

● **Upozorňujeme všechny zájemce**, že uzávěrka letošního ročníku Literární soutěže Šrámkovy Sobotky je 15. IV. Do tohoto termínu musí být soutěžní práce zaslány pod značkou na odbor kultury ONV v Jičíně.

● **Ve své práci o Josefu Hakenovi** (Hradec Králové 1971) uvádí Fr. Ptáčník, že poslední literární prací Hakenovou byla monografie jeho rodné obce, která zůstala v rukopise. Haken z ní však publikoval alespoň výtah: Příspěvek k dějinám obce Markvartic, který otiskl Věstník sobotecký roč. 50 (1940), str. 145—146. Článek zapadá svým stylem zcela do komplexu Hakenova díla, je podepsán jeho šifrou H. Otištěním článku prokázal svou odvahou zvláště redaktor Věstníku soboteckého, odb. učitel Václav Frýba. Často vzpomínal, jak mnozí čtenáři se snažili autorovu šifru rozluštit. Někteří soudili, že článek napsal architekt Jaroslav Hortlík, byli však i takoví, kteří poznali autorství Hakenovo.

● **Na okresní konferenci SSM** v Jičíně 19. I. byla tajemnicí OV SSM zvolena opět Zdenka Zichová ze Sobotky.

● **Jaroslav Suchánek** reprezentoval Československou televizi na 7. ročníku Tatrského poháru 9.—12. března ve Vysokých Tatrách v závodě novinářů v běhu na 5 kilometrů na lyžích a získal krásné 3. místo.

● **Letošního 24. výročí Února** vzpomněla Sobotka na slavnostním shromáždění ve spojitelně 24. II. Slavnostní projev byl doplněn kulturní vložkou žáků ZDŠ.

● **Na besedě SČSP** dne 18. února v budově MěstNV v Sobotce vyprávěl s. Jaroslav Zikeš z Jičína o své cestě do SSSR.

● **Mezinárodní den žen** oslavily členky MO Českého svazu žen v Sobotce slavnostní členskou schůzí na Poště. Oslavy se konaly i v závodech a v okolních obcích. Přijetí u předsedy KNV v Hradci Králové se zúčastnila Marie Loudová z Libošovic.

● **Ve Střediskové knihovně** v Sobotce byla k MDŽ otevřena výstava výtvarných prací dětí ze školní družiny při ZDŠ v Sobotce.

● **Výroční schůze MO Českého svazu včelařů** v Sobotce se konala 27. února 1972 na Poště za účasti členů ÚV ČSV Josefa Soukupa a Vladimíra Vedrala a předsedy OV ČSV Bohumila Těšínského. Tato schůze uzavřela 70. rok organizované činnosti soboteckých včelařů. V tomto jubilejním roce 1971 měla sobotecká MO ČSV celkem 142 členů, kteří měli 1144 včelstev. V dodávce medu se v jičínském okrese umístili na 4. místě, dodali 4743 kg medu. Kromě toho členové vysadili množství ovocných stromů a keřů, pomáhali při špičkových zemědělských pracích a přispěli na výstavbu SOS vesničky. Pravidelně se konaly výborové a členské schůze a byly uspořádány 3 přednášky pro členy. Za dobrou práci byla organizace odměněna čestnou vlajkou ÚV ČSV a diplomy dostali též dlouholetí funk-

cionáři František Švorc (již více než 20 let je předsedou MO) a František Hanuš (jednatel téměř 15 let) jakož i 10 členů MO, kteří včelaři nejdéle. Jsou to František Erben z Přichvoje, Josef Ječný ze Samšiny, Stanislav Kolbaba z Mladějova, Marie Krupičková z Hubojed, Jindřich Najman ze Spařenec, Jaroslav Sedmidubský ze Sobotky, Václav Studnička z Malé Lhoty, Jan Šimek a Jaroslav Šimek z Rovně a ing. Jaroslav Thoř z Vesce.

● **Z činnosti ČČK-sever v Sobotce.** Před členskou schůzí, která se koná 6. března v hotelu Beseda, přehlížíme svou práci. Navštěvujeme osamělé a nemocné spoluobčany. Za účasti 54 důchodců podnikli jsme společně se Svazem žen dne 9. 8. 1971 zájezd do Lázní Bělohradu, kde byl pro ně připraven oběd. Při zpáteční cestě jsme se zastavili v Prachovských skalách. Během července a srpna jsme se střídaly ve žňové pohotovostní službě. Provedli jsme sběr léčivých rostlin a odevzdali je do Jičína. Členky ČČK se zástupkyní Svazu žen navštívily tři 80leté, jednu 85letou, jednu 90letou, jednu 92letou a nejstarší soboteckou občanku paní Kolesovou, 93letou, při jejich významných životních jubileích a odevzdaly jim jménem MěstNV peněžitou částku a za ČČK-sever a Svaz žen dárky. V předvánoční době jsme navštívili Domov důchodců v Milíčevsi a odevzdali tamějším svěřencům ovoce a pečivo v hodnotě 500,— Kčs. Po plese, pořádaném 29. 1. 1972, jsme nakoupili pomeranče a citróny, navštívili 17 starších důchodců a ovoce jim odevzali. 12. března pořádáme dětský karneval. Na něm vylosujeme 40 dětí, s nimiž podnikneme zájezd do Krkonoš. Připravujeme za spolupráce MěstNV doškolování DH a DS. 21. 2. se provádí školení družiny ČČK. Členky se zapojily do předvolební agitace, dvojice zvaly k volbám a uspořádali jsme v agitačním středisku přednášku MUDr. Kalfuse na téma Mírové hnutí ve světě. Nedaří se nám získávání dárců krve. Voláme do řad mladých: Vstupte do řad ČČK. Je to práce potřebná a přináší za vykonané dobro čistou radost. Fr. Tichá

● **Hezké zakončení masopustu** připravil letos družstevní klub Vesna v Libošovicích. Uspořádal totiž 19. února odpoledne průvod masek obcí. Dva kočáry, cikánský vůz, Švejk s paní Müllerovou, medvěd, drábi a spousta dalších masek prošly a projely s hudbou celou obcí za přítomnosti velkého davu zvědavců z celého Sobotecka. Zábava pak pokračovala dlouho do rána v sále hostince.

● **Letošní taneční sezóna** proběhla na Sobotce opět vesele. V Sobotce se konaly všechny tradiční plesy: 8. I. Myslivecký s bohatou tombolou, 15. I. Věneček tanečních hodin, 22. I. byl Baráčnícký bál na Poště (kde se tancila opět po několika letech i Česká beseda), 29. I. Zdravotnický ples, 12. II. požárnícká merenda s neočekávaně velkou návštěvou masek, 26. II. sklářský ples s tradiční hodnotnou tombolou, 4. III. sokolský karneval a 12. III. plesy děti na dětském karnevalu. Chyběly tedy jen kysí slavné sokolské Šibřinky. I v okolních obcích se konaly obvyklé požárnícké, zdravotnické, mládežnické, družstevní, myslivecké aj. zábavy a plesy, na Podkosti uspořádal ČČK dokonce Staročeský bál. A tak jen tradiční novoroční reprezentační ples mládeže se nemohl konat, když mladějovská Pošta je po požáru. A aby náš výčet tanečních zábav byl úplný, nesmíme zapomenout, že od 16. I. pořádá sobotecký SSM nedělní čaje na Syrovandě. Sympatická je snaha většiny pořadatelů o dobrou společenskou úroveň zábavy, na některé plesy nebyli nevhodně oblečení jednotlivci vpuštěni. Mělo by se to stát pravidlem.

● **Týden na horách** v rekreačním středisku LIAZu Mníchovo Hradiště na Souši strávil ve dnech 8.—15. ledna 45 žáků 7. tříd ZDŠ v Sobotce. Vedli je učitelé Kopecký, Kužel a Šupitarová. Všichni si pochvalovali pěkné počasí, příznivé sněhové podmínky i ochotu personálu chaty, vynikající stravu a výborné ubytování. Dětem pobyt na horách velmi prospěl.

● **Barevná fotografie hradu Kost** zdobí obal nedávno vydané gramofonové desky Supraphonu s II. smyčcovým koncertem Benjamina Brittena.

● **Obec Baráčníků** sděluje všem ženám a dívkám, které by si chtěly zhotovit a vyšít mladoboleslavský kroj, aby se přihlásily v KNIZE v Sobotce.

● **Sloučení svých JZD** odhlasovali na letošních výročních schůzích členové JZD Plhov a Samšina.

● **Pěkně vítám, pane Staška** — o tom, jak se rčení, o jehož vzniku informoval čtenáře článek v posledním dvojčísle VIII. ročníku ZŠS, dostalo až do Zruče nad Sázavou, psaly Pojizerské listy 1. XI. 1940. Dnes je v Sobotce toto úsloví již téměř zapomenuto.

● **Autorem exlibris Daníčkových** by mohl být nejspíše ing. arch. Vladimír Kožíšek, narozený 10. VIII. 1898, činný v Brně. (Roubal-Rytíř: Vademecum). S.

● **V člancích o fotograftech a fotografování** na Sobotce jsme se zmínili o tom, že je škoda starší fotografie zahazovat. V důsledku toho již několik čtenářů zaslalo staré snímky ze Sobotecka do soboteckého archívu (R. Čejková a B. Diabolová z Prahy, Vránovi z Turnova aj.). Rádi přijmeme i další staré fotografie, které mají vztah k Sobotce a okolí. Staré fotografie i stará rodinná alba kupuje také Uměleckoprůmyslové muzeum (Praha 1, ul. 17. listopadu 2), které má největší a nejstarší sbírku fotografií u nás (asi 44 000 inventovaných kusů).

● **K naší zmínce o hoteliéru Kosinovi** z italského Capri nám napsal Jaromír Kuchař z Prahy, že se s ním setkal asi r. 1913 nebo 1914, kdy přijel na návštěvu na Sobotecko a zastavil se též u jeho otce v Sobotce. Dále píše: „Pokud si pamatují vypravování otcovo, pan Kosina se nenarodil v Sobotce, nýbrž na samotě u rybníka Věžáku na cestě od Pleskot k Hrubé Skále. V Sobotce na Poště se učil číšníkem u pana Pavienského. Později vlastnil několik hotelových objektů na Capri. Píše o něm básník J. Sv. Machar v knize Pod sluncem italským. Za první světové války měl kvůli svému rakousko-uherskému státnímu občanství potíže a majetek mu snad byl zabaven nebo dán do správy. Na stará kolena byl správcem nějakého významného hotelu v Egyptě. Pan Kosina byl křehkého zdraví, a protože jeho plíce nesnášely zdejší zimní počasí, musel žít na jihu.“ Snad o něm získáme i další údaje.

● **Ve dnech 19.—26. ledna** se konala v sobotecké sokolovně výstava nábytku.

● **28 turistů projelo v lednu** na lyžích 130 km Podkrkonoším a Českým rájem. Nejvzdálenějším účastníkem byl indonéský student Martin Soedjoko z Prahy, nejmladší Ludmila Tauchmanová z Nové Paky. Krásná byla cesta z Nové Paky přes Kozákov a Malou Skálu s monumentálními výhledy na Krkonoše a Jizerské hory se současnou vyhlídkou na krajinu Českého ráje. Objevem pro všechny lyžaře byla jízda neznámou Studenou dolinou z Nebákova na „Pisky“ u Rovně a pro některé též cesta přes všechny zamrzlé rybníky od Kostí až po Borek.

● **Klub turistů TJ Sokol Nová Paka** připravil 1. ročník dálkového etapového pochodu „Cestami Cyrila Boudy“ Českým rájem a Podkrkonoším. Sraz je 7. května v 8 hodin u zastávky ČSD Nová Paka-město, trasa 1. dne Tábor — Kozákov. 8. května Hamštejn — Rotštejn — tulipánové plantáže u Sedmihorek — vlakem do Libošovic — Plakánek — Kost — Nová Ves u Branžeže. 9. května Valečov — Drábské světničky — Přihrazy — Valdštejn — Sedmihorky. Přihlášky a podrobnosti sdělí Jiří Rettr, Nová Paka čp. 1111. Ten přijímá i přihlášky na II. sraz turistů v Šrámkově Sobotce v neděli 2. VII. 1972, kdy turisté projdou Soboteckem a zúčastní se programu XVI. ŠS. J. R.

● **OV Českého svazu turistů v Jičíně a Semilech** připravily soutěž o oblastní odznak Českého ráje. Záznamní listy s podrobnými informacemi obdrží zájemci na obou okresních výborech a u funkcionářů turistických oddílů. Úkolem soutěžících je navštívit určitý počet významných míst v Českém ráji. J. R.

● **Dokončení studií:** 16. února se konala v Hradci Králové slavnostní promoce posluchačů dálkového studia na Pedagogické fakultě. Byly mezi nimi i učitelky ZDŠ v Sobotce Bronislava Matějková, Emilie Štěpánová a Blanka Švábová. — 17. března obdržel na slavnostní promoci v pražském Karolinu diplom doktora práv JUDr. Otakar Martinec ze Sobotky.

● **Kulturní kalendář jednou větou:** 4. III. 1922 se konalo v Sobotce první filmové představení ve staré radnici. 8. III. 1957 zemřel učitel Josef Severa. 14. III. 1912 zemřel v Táboře prof. Alexandr Bernard. 17. III. 1842 se narodil průmyslník Josef V. Novák. V březnu 1922 přišli do Sobotky lékař MUDr. Miroslav Plíva a notář JUDr. Jaroslav Syřístě.

● **Výbor TJ Sokol Sobotka** blahopřeje co nejsrdečněji k pětadesátinám svému předsedovi Josefu Vránovi a členu výboru Bedřichu Klímovi.

● **Srdečné blahopřání zasiláme** 9. března MUDr. Janu Šolcovi do Liberce k dovršeným sedmdesátinám. Potomek starého kantorského rodu soboteckého se sice věnoval medicíně, ale po otci Janu V. Šolcovi zdědil lásku k hudbě a pěvecké nadání, kterému jsme se často mohli obdivovat i v Sobotce.

● **88 let se dožila** 25. února 1972 paní Marie Ždánská ze Sobotky. Hodně zdraví do dalších let přeje jménem celé rodiny Blažena Helikarová z Prahy.

● **Dokončení článku VI. Rudy** otiskneme příště.

● **Sobotečtí jubilanti:** 80 let se dožívají 3. III. Anežka Sedláčková a 10. III. Anna Hakenová ze Sobotky. 75 let bylo 3. III. Marii Balákové a 9. III. Kristině Ortové ze Sobotky. 70 let se dožívají 20. III. Anna Pažoutová ze Zajakur, 27. III. Lidmila Kainová z Prahy a 31. III. Ludmila Šulcová ze Sobotky. 65 let oslavují 6. III. Bedřich Klíma, 14. III. Anna Rulcová, 18. III. Marie Kalvachová a Josef Vrána a 22. III. Marie Kofátková ze Sobotky.

● **Sňatky:** 29. I. v Sobotce Ludmila Hyblerová ze Střelče a Jiří Cacák z Hrubého Rohozce, 24. II. v Sobotce Božena Ortová z Plhova a Vladimír Hudec ze Zajakur. 26. II. v Sobotce Daniela Ficková z Rovně a František Kysela z Konecchlumí. 3. III. na Hrubé Skále Anna Červinková z Mladějova a Miroslav Horák z Mladé Boleslavi. 4. III. na Sychrově Miloslava Bryxí z Vesce a Miroslav Kaplan ze Sukorad, 16. III. v Praze Dana Kolnerová z Matic a Václav Kohr z Malé Lhoty. 24. III. v Sobotce Marie Králová ze Spyšové a Zdeněk Janatka ze Sobotky. 30. III. na Sychrově Jana Vošňakovská z Dolního Bousova a Jiří Svoboda ze Sobotky.

● **14. března 1972** tomu byly dva roky, co odešla do nenávratna naše dobrá maminka, babička a prababička, paní Anna Vaňková ze Stěblovic. Kdo jste ji znali, věnujte jí tichou vzpomínku.

Za rodinu Marie Vocásková, Sobotka.

● **Prosté smuteční oznámení** zvěstovalo všem známým, že 26. února 1972 zemřela v Praze ve věku 79 let paní Františka Šolcová. Byla jednou z nejmilovanějších krajanek, nechyběla nejen na žádné rodácké schůzce v Praze, ale zúčastnila se i všech dalších kulturních akcí, které třeba jen vzdáleně měly vztah k Sobotce. I my se loučíme s paní notářovou, jak jsme jí v Sobotce říkali, i my budeme vzpomínat...

● **Děkujeme všem**, kdo znali a měli rádi našeho drahého tatínka, dědečka, pradědečka a strýce, pana Josefa Bůvu ze Sobotky, a kdo mu zvláště v posledních letech pomáhal. Děkujeme těm, kdož ho doprovodili na jeho poslední cestě a věnovali mu svou vzpomínku. - Rodina Ficova a Vinikarova.

● **Upřímně děkujeme všem**, kteří doprovodili na poslední cestě našeho drahého tatínka pana Františka Černého ze Spyšové. Zvláště díky patří členům spyšovského požárního sboru, kteří přišli vzdát poslední poctu zakládajícímu členu a dlouholetému veliteli sboru, Rovně děkujeme ze všechny květinové dary a projevy soustrastí.

Manželka a děti s rodinami.

● **Poděkování.** Dne 17. února jsme se rozloučili s mou milovanou manželkou Marií Folprechtovou ze Sobotky. Děkuji všem, kdož se svými projevy soustrastí snažili zmírnit můj žal, kdo se zúčastnil posledního rozloučení se zesnulou, kdo věnoval květinové dary. Obci Baráčníků patří díky za slova rozloučení. Zvláště pak děkuji MUDr. Aloisu Káfkovi za péči, kterou jí věnoval po dobu nemoci, kdy konal víc než svou povinnost.

František Folprecht, manžel.

● **Úmrtí v lednu:** 1. I. Anežka Lišková z Libošovic - 72 let. 4. I. František Černý ze Spyšové - 71 let a Václav Kunst z Oseka - 83 let. 5. I. Josef Matěják ze Sobotky - 73 let. 10. I. Marie Vránová ze Sobotky - 84 let. 17. I. Marie Hejnová ze Sobotky - 87 let. 19. I. Anna Felbingerová z Liberce - 73 let. 26. I. Karel Věrný ze Sobotky - 75 let. 30. I. Alžběta Elebrantová ze Sobotky - 82 let. 31. I. Růžena Knížková ze Všelíb - 69 let.

● **Úmrtí v únoru:** 7. II. František Kozák z Čalovic - 70 let. 9. II. Josef Boček z Příchvoje - 79 let. 10. II. Barbora Kozáková z Ohařic - 81 let a Ladislav Tuček z Hubojed - 73 let. 11. II. Josef Veselý z Mladé Boleslavi (rodák ze Sobotky) - 55 let. 14. II. Josef Bůva ze Sobotky - 88 let a Marie Folprechtová ze Sobotky - 61 let. 21. II. Josef Zahradka ze Skušiny - 84 let.

● **Upozorňujeme na dubnové kulturní akce v Sobotce:** 4. IV. bude redaktor Jaroslav Suchánek přednášet ve spojitelně o olympiádě v Sapporu (s barevnými diapozitivy), 22. IV. pořádají Baráčníci na Poště promítání fotografií staré Sobotky s vyprávěním Karola Bílka, 27. IV. bude v knihovně přednáška dr. Věry Kratochvílové o 1. máji v české poezii s recitací členů RSŠD a 29. IV. přednáší dr. Václav Šolc ve spojitelně o své poslední cestě k jihoamerickým Indiánům (s promítáním barevných diapozitivů).

● **Schůzky „pražských Sobotáků“** se budou opět pravidelně konat. Zveme všechny rodáky a přátele našeho města na pondělí 24. dubna v 19 hodin do přednáškového sálu Náprstkova muzea v Praze.

Riďte redakční rada: odp. redaktor Karol Bílek, Oldřich Beneš, František Hejn, Václav Hejn, Vlastimil Michal, Václav Novák. Adresa: ZŠ, Osvětová beseda, Sobotka. Tiskne: Severograf, n.p., Turnov. Vychází měsíčně, 7. března 1972. Cena čísla 3 Kčs. Povoleno KNV Hradec Králové zn. RMS/6 ze dne 25. IV. 1967.

410
Jaroslav Thor
Na Petynce 52/612
Praha 6 - Střešovice

OSVĚTOVÁ BESEDA
SOBOTKA